

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

VOLUME LXI Nr. 21

KETVIRTADIENIS, SPALIO [OCTOBER] 15, 1981

KAINA 25 c.

KASDIEN

**NACIONALISTAI
SAMDO FIRMA
KODĖL TAIP MAKALUOJA
YRA FAŠISTAI,
BET NESIVADINA
TURĖKIME GALVOJE**

Reakciniai nacionalistai matydami, kad jų "vadavimo" politika eina velniop, sugalvoja šios politikos varymui pasisamdėti privačią amerikiečių firmą Hannaford, kuriai per metus mokės mažiausia \$100,000. Vadinasi, durneliai dukite pinigų, firma Vašingtoną pajudins nacionalistams padėti "išlaisvinti" Lietuvą.

Zinoma, pinigas kalba, pinigas tyli. Bet praktika rodo, kad Vašingtonui Lietuva nei šilta, nei šalta. Terūpi tiek, kiek jos vardą gali panaudoti antitarybinei propagandai, į kurios dūdą pūsti ir atsigabeno valdišku kaštu į Ameriką nacionalistus su visais dypukais.

Lietuvos liaudis džiaugiasi išsilaisvinusi iš buržuazinio jungo ir visokių kitokių "išlaisvinimų" nenori nei iš tolo. Tai žino ir Vašingtonas, tai žino kiekvienas nors kiek protaujantis žmogus.

"Naujienu" toksai Antanas Marmas, turbūt per M. Gudelio neapdairumą, atidengia laikraščio skaitytojams, kad Lietuvoje yra daug daugiau religinės laisvės, negu Lenkijoje. Kaune lenkai sukruoto reikalauti pamaldų savo kalba ir jas gavo Karmelitų bažnyčioje, o Seinų parapijoj nevalia, nors apie pusę parapijiečių yra lietuviai.

Kai žmogus pagalvoja, tie nacionalistai painiojasi kaip viščiukai siuluose. Vieną kartą skelbia, kad Lenkijoje daugiau religinės laisvės, kitą kartą — kad Lietuvoje.

Makaluoja jie taip dėl to, kad nesiskaito su faktais, o plepa kas užaina ant liežuvio, nežiūrint kad religinės laisvės kaip Lenkijoje, taip Lietuvoje yra pakankamai, kas tik nori tikėti tiems burtams.

Paimkime aspiriną, anaciną, bufferiną — jie vienas nuo kito beveik nesiskiria, visi jie yra aspirininiai vaistai. Lygiai taip yra su fašistiniais režimais. Daug kur jie vadina vadistiniais, diktatoriniais, totalistiniais, visi jie vienas nuo kito nesiskiria ir visi jie yra fašistiniai. Lietuvoje diktatoriaus Smetonos režimas irgi nesivadina fašistiniu, bet buvo fašistinis.

Atsidūrę čia Amerikon diktatoriaus Smetonos režimo šalininkai irgi nesivadina fašistais, nors ir buvo fašistinio režimo šalininkais. Kodėl? Todėl, kad žodis fašistas nusigyvenęs taip, kad darosi paniekos vertas žodis savistoviai protaujantiems antikomunistui.

Mažeikių naftininkai jau pasiekė projektinį pajėgumą

„Centrogazo“ punkto meistras V. Rudakus (iš kairės), suskystintų dujų parko operatorė R. Pocienė ir šio kolektyvo vadovas V. Gugovičius.

Atvykusį į Mažeikių naftos perdirbimo gamyklą, savo didingumu patraukia cehas Nr. 1, kuris statybos eigoje buvo vadinamas pagrindiniu įrenginiu. Prie kamino keleto hektarų plote išsidėstę keturi į vieną visumą sujungti kompleksai. Vamzdynais ir aparatais apraizgytose technologinėse kolonose, didžiulėse krosnyse vyksta sudėtingi naftos perdirbimo procesai. Žemės gelmių turtas — juodoji nafta tampa mazutu, dizelinu kuru, benzinu. Iš jos išskiriamos dujos. Dabar mažeikičiai gamina 11 pavadinimų naftos produktų, kurie tiekiami ne tik respublikai, bet ir kaimyninei Latvijai, Kaliningrado sričiai.

Naftininkai jau pasiekė projektinį pajėgumą. Dabar jų tikslas — gerinti produkcijos kokybę. Šiemet įsipareigojo dviem gaminiams gauti valstybinį kokybės ženklą. Tai pirmojo cecho žmonių rūpestis. Jie turi gerą pagalbininką — neseniai įspareigojo dirbti elementariosios sieros įrenginio kolektyvą. Nemaža įmonė, joje yra du gamybiniai blokai, valdymo sistema, 125 metrų kaminas ir rezervinis žemės sklypas, kur numatoma statyti dar vieną tokį pat kompleksą.

Baigiasi vasara. Prasideda sezonas įvairių parengimų, organizacijų narių susirinkimų, pasivaišinimų vienų pas kitus už vaišių stalo gimtadienių, vardinių ir kitokiomis progomis.

Nereikia negrąžinti, daugelis laikraščio skaitytojų tokiomis progomis nepamiršta ir spaudos. Tenka laukti, kad ir šiemet ne vienas tokiomis progomis atsimins spaudą.

Atsiminti yra labai svarbu. Suėjimuose ne tik užsimiega rimta kalba įvairiais visuomeniniais klausimais, o ir esti naudos, kai tokiais atvejais susirinkusieji sumeta po dolerį kitą savo laikraščiams.

Turėkime tai galvoje visi.

S. J. Jokubka

Neutroninė bomba — baisus ginklas

Neutroninė bomba — baisus, antihumaniškas ginklas, nukreiptas visų pirma prieš gyvybę. Mirtį nešantys jos spinduliai išžudo visa, kas gyva, nuo jų neapsaugo namų sienos, betonas, plienas. Tačiau pačios bombos griauamoji galia menka. Virš miesto susprogdinta bomba mažai tesugriauna pastatų, nekiltų ir didelių gaisrų, tačiau visa, kas gyva, būtų išžudyta. Ir štai Pentagono atstovai paskubėjo paskelbti neutroninę bombą "švartą", "humanišką"!

Siuo metu Jungtinėse Valstijose gaminamas maždaug vienos kilotonos galingumo užtaisas (t. y. jo sprogdymas prilygsta tūkstančio tonų trinitrofluolo sprogdymui). Pagal savo sprogdinamąją galią neutroninė bomba 50 kartų silpnesnė už "eilinę" atominę bombą ir tūkstantį kartų — už vandenilinę.

Neutroninė bomba į tikslą gali būti nusiviedžiama artilerijos pabūklų (230 mm kalibro haubicos, šaudančios iki 17 km), ją gali nešti raketa "Lens" (pusantros tonos svorio, 6,1 metro ilgio raketa, veikianti 90-120 kilometrų spinduliu). Bomba gali būti numetama "klasikiniu" būdu — iš lėktuvo. Neutroninis užtaisas gali būti nešamas ir tarpkontinentinės raketos.

Lyginant su "klasikine" atomine bomba, neutroninė sukelia dešimt kartų mažesnę smūgio bei karščio bangą. Šimto metrų aukštyje virš taikinio susprogdinta bomba sudarys virš objekto atominį "grybą" ir sukels sugriovimus bei gaisrus tik 500 metrų spinduliu.

Užtai savo baisų darbą atliks kiti bombos faktorai. Naujo ginklo sukeltas neutronų spinduliavimas net 14 kartų intensyvesnis už paprastos branduolinės bombos.

Iki šio laiko apie naujosios bombos vidinę struktūrą tiksliai duomenų nėra. Tačiau ekspertai mano, kad tai gali būti paprasta atominė bomba su sunkiųjų elementų gaubtu. Siuo atveju gali būti panaudoti kaliforninis arba amerikis, elementai, kurių atomų branduoliuose yra didelis skaičius neutronų. Neutronai — tai elektriškai neutralios branduolio dalelės. Jie turi savybę giliai įsiskverbti į medžiagas, pakeisti jų atomų branduolių charakteristikas, suardyti organines medžiagas.

Iš laikraščio

— Imigracijos tarnybos pareigūnai sako, jog labai galimas daiktas, kubiečiai, konspiravę invaziją į Guantanamo įlanką, praras teisę kaip svetimšaliai nuolatiniai gyventojai Amerikoje.

stotis. Šio penktojo pabaigoje numatoma ją užbaigti. Tada dujos iš čia artimesniems klientams bus vežamos autocisternomis, balionais.

S. Skabeikis

LIBRARY

OCT 23 1981

STATE HISTORICAL SOCIETY OF WISCONSIN

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Faktas yra faktas, kad Amerikos darbininko protas ne pilve

Tenka girdėti sakant, kad darbininko protas yra pilve, o ne galvoje. Girdi, didžiosios depresijos metais Amerikos pramoniniuose didžiuosiuose miestuose vyko daugtūkstantinės demonstracijos, reikalaujančios duonos ir darbo. Vyko jos dėl to, kad be jokios nedarbo apdraudos buvo milijonai alkanų bedarbių. Simtai ir tūkstančiai žmonių stovėjo eilėse prie "souplinių", laukdami kaušo sriubos. Nebuvo tada jokių socialinio aprūpinimo (welfare) pašalpų, neišgalintys mokėti nuomą gyveno patiltėse, "hooversvilėse". Nebuvo tada Social Security pensijų. Milijonai žmonių gyveno tuščiais ar apytuščiais pilvais. Pilvai vertė demonstruoti, reikalauti socialinio aprūpinimo, nedarbo kompensacijų, Social Security pensijų. O dabar, girdi, Amerikos darbininkai sotūs, turi nedarbo kompensacijas, užtikrintą senatvę Social Security pensijomis, netgi ir tie, kurie gyvena iš socialinio aprūpinimo pašalpų, pupelių ir ryžių košės turi socialius. Štai kur ir esąs pakastas šuniukas, kad Amerikos darbininkai negalvoja apie savo klasės istorinę paskirtį ir savo protus maitina Vašingtono politikierių pažadais.

Atrodo taip, bet taip nėra. Amerikos politiniai sąmoningi darbininkai labai gerai žino, kad nei nedarbo kompensacijos, nei Social Security, nei socialinio aprūpinimo pašalpos ir kitos socialinės programos neatėję lengvai. Reikėjo jų reikalauti, už jas kovoti demonstracijomis, streikais, piketais. Labai gerai žino, kad už tai ne vienas darbininkas buvo muštas, areštuotas, išmestas iš darbo. Labai gerai žino, kiek reikėjo pastangų, kai kur netgi ir kraujo, kovoje už profsąjungas, kad su organizuotais skaitytųsi kompanijos, darbdaviai, netgi ir valdžia.

Kad Amerikos darbininkai visa tai žino ir galvoja ne pilvu, o protu, pademonstravo savo titaniška demonstracija Vašingtone rugsėjo 19 dieną. Susirinko daugiau kaip pusė milijono ir rūsčiai išpėjo prez. Reaganą, jo administraciją ir politikierius, kad sunkiai iškovotų socialinių programų lengvai neatiduos. Žinoma, visa tai daug priklausys nuo darbininkų vienybės, kurią monopolijos ir darbininkų išnaudotojai ardo rasizmu ir politikierių suktais pažadais rinkiminių kampanijų metu. Bet rugsėjo 19 dienos demonstracija Vašingtone parodė, kad Amerikos darbininko protas ne pilve, o galvoje.

Karui kilti pasaulyje yra daug žarijų

Paastrėję JAV ir TSRS savitarpio santykiai daugelį verčia pagalvoti, kad tarp šių didžiųjų pasaulio šalių gali kilti karas. Ir jeigu kiltų karas, žinoma, nebūtų juokai. Dar yra žmonių, kurie atsimens I Pasaulinį karą, sukėlusį milijonams žmonių begalę kančių, deginusį kaimus, viską griovusį, bet palyginus su II Pasauliniu karu, I Pasaulinis karas buvo kautynės patrankomis, šautuvais bei durtuvais. Antrame Pasauliniame kare, motorizuotos divizijos viską traiškė, lėktuvai bombardavo miestus, nors atsiradusios raketos dar tebuvo užtaisytos tik dinamito užtaisais. Jeigu kiltų III Pasaulinis karas, būtų visiškai kas kita. Atsiradęs branduolinis ginklas, neutroninės bombos, pajėgiausi bombonešiai ir šimtus mylių skrendančios su branduoliniais užtaisais raketos ne tik viską griautų, sveltintų žemės paviršius, bet ir sukeltų debesis atominių nuosėdų, nuo kurių žmonės geibtų kaip musės, pasaulį užnuodytų šimtams metų.

Kad taip būtų, žino visas svietas, žino profesionalai karvedžiai generolai, žino politikieriai, valstybių galvos, bet prie to vis tiek einama. Tarybų Sąjunga nuo pat pokario metų pakartotinai siūlo ką nors daryti, kad tam pastojus kelią per derybas einant prie nusiginklavimo. Bet kur tau! Imperialistiniai interesai, tunkanti žmonių praktai stambioji buržuazija, pasitelkusi visokiosios plauko reakcininkų gruputes bei jų politinės filosofijos nuotaikas, "tarybinę grėsmę" piršdama žmonėms, nežiūrint kokios pasėkos bus, stumia pasaulį prie karo.

Jeigu ne taikos šalininkų sąjūdžiai pasaulyje, jeigu Tarybų Sąjunga ir visas socialistinis pasaulis nebūtų taikos jėgų pusėje, III Pasaulinis karas seniai būtų suliepsnojęs, nes trečiam Pasauliniam karui kilti žarijų pilna ir Vidurio Rytuose, ir Centro Amerikoje, ir Afrikoje, ir Azijoje. Pagalvokime tik apie Izraelio ginklus, nukreiptus prieš arabus, rasistinės Pietų Afrikos ginklus, nukreiptus prieš Angolą, Pakistano ginklus, nukreiptus prieš Afganistaną, Kinijos ginklus, nukreiptus prieš socialistinį Vietnamą, nerimą El Salvadore, Vašingtono žvairiakiavimą į Kubą ir t. t. Ir kur tik tu žarijų yra, Amerika žarsto jas karinėmis paramomis.

Maskviečių laiškas Lenkijos darbininkams

Brangūs draugai!

Mes, kaip ir visi tarybiniai žmonės, įdėmiai sekame įvykius, vykstančius broliškoje Lenkijoje. Iš pradžių jėgos, kurstančios jūsų šalyje anarchiją ir chaosą, dangstėsi kalbomis, kad reikia "pataisyti", "atnaujinti" socializmą, o dabar, kaip mes matome, jos visiškai nesisimaskuoja ir tiesiai ragina pradėti kontrrevoliuciją. Visų jų veiksmų vienas tikslas — pakirsti socializmo pagrindus Lenkijos Liaudies Respublikoje.

Todėl mums kelia nerimą Lenkijos likimas, ir šis nerimas dar labiau padidėjo ryšium su "Solidarumo" suvažiavimu. Skaudu konstatuoti, kad šiame suvažiavime menkinami Lenkijos darbininkų klasės, kuri, padedant broliškų šalių tautoms, prikėlė savo tėvynę iš griuvėsių ir pelenų naujam laisvam gyvenimui, didvyriškos kovos rezultatai. Tik darbininkų klasės priešai gali taip žemai smukti ir šmeižti Liaudies Lenkijos sąjungininkus bei bičiulius. Gdanskio suvažiavimo nutarimuose nėra ir užuominos apie norą kurti socializmą Lenkijoje. Priešingai: jie kupini piktdžiugiavimo, kad per metus krizė įgavo nacionalinį mastą, ir grasinimų, kad netrukus bus dar blogiau. To siekia ponai, kurie vadovauja "Solidarumui".

Ypač didelį mūsų pasipiktinimą sukėlė suvažiavime priimtas vadinamasis "Kreipimasis į Rytų Europos tautas". Mes susipažinome su juo ir matome, kad nieko, išskyrus pyktį prieš socializmą, jame nėra. Ir iš tokių pozicijų mus, Tarybų Sąjungos darbininkus, norima mokyti, kaip gyventi. Kreipimosi autoriai ragina mus išsivadinti savęs, savo darbo rezultatų, savo kovos, išduoti milijonus žuvusiųjų kautynėse su imperializmu, išduoti savo komunistinę ateitį.

Tokios provokacijos visada sukeldavo tarybinių žmonių pasipiktinimą.

Bėga iš Izraelio ir dažniausia į JAV

Vis daugiau žmonių visiems laikams išvyksta iš Izraelio. Kaip pranešė Izraelio darbo ir socialinių reikalų ministerijos atstovas, per 10 metų — nuo 1969 iki 1979 metų iš šalies išvyko 510 tūkstančių piliečių — 126 tūkstančiais daugiau, negu ten surizikavo atvykti žmonių, kurie patikėjo sionistų pažadais.

Didelę dalį emigrantų sudaro jauni žmonės, jų tarpe nemaža asmenų, baigusiu aukštąjį mokslą, kurie negalėjo rasti darbo pagal savo specialybę. Daugelis jaunu žmonių išvyksta, kad išvengtų karinės tarnybos.

Izraeliečių emigrantų skaičius, kurį pateikė Izraelio ministerijos atstovas, aiškiai sumažintas. Į oficialią valstybinę statistiką neįtrauktą asmenys, kurie pabėgo iš šalies "atostogų" ar kitomis pateisinamomis dingstimis. Jie, kaip žinoma, sudaro nemažą dalį tų, kurie visiems laikams išvyko iš Izraelio. Norėdama prievarta sumažinti emigracijos mastą, Izraelio valdžia išduoda išvykimo visas tik tiems asmenims, kurie gali dokumentais patvirtinti, kad Izraelyje lieka jų butas, turtas ir t. t., kitaip sakant, už savotišką užstatą.

ma ir protestą. Kitokių jausmų ir negali tikėtis tie, kas kelia ranką prieš šalį ir didvyrišką liaudį, kuriai Lenkija ir patys "Solidarumo" lyderiai, jeigu, suprantama, jie neprašalaučiai Lenkijos žemėje, turi būti dėkingi už savo egzistavimą.

Reikia stebėtis, kad Lenkijos darbininkas, mūsų klasės brolis, leidžia socializmo priešams, savo klasiniams priešams dangstyti žodžiais "profsąjungos", "darbo žmonės", "liaudies interesai". Kaip atsitiko, kad išūlus avantiūristai ir provokatoriai išsiverbė ir darbininkų tarpą ir veikia darbininkų vardu? Juk šie žmonės stumia Lenkiją į kapitalizmo kelią, nori primesti darbininkui išnaudavimo jungą.

Ir dar vieno dalyko negalima nutylėti. Visa tai, kas sukurta Tarybų Sąjungoje, Liaudies Lenkijoje, kitose broliškose šalyse, yra mūsų tautų įtempto kūrybinio darbo rezultatas. Darbas ir tik darbas buvo ir visada bus visų mūsų laimėjimų pagrindas, mūsų saugumo pamatas. Demagogai, trukdantys dirbti, kurstantys sąmyšį, netikėjimą liaudies valdžia, pirmiausia apvaginėja paprastus žmones — darbininkus, valstiečius, dorus inteligentus.

Pamąstykite, ar per praėjusius metus dėl "Solidarumo" tariamo rūpinimosi jūs bent kiek praturtėjote, ar gausiau apkrautas tapo jūsų stalas, ar šiltesni jūsų namai?

Mes, Lichačiovo automobilių gamyklos darbininkai, norime tikėti, kad darbininkai, darbo Lenkija ras jėgų, drąsos ir ryžto apginti socializmo iškovojimus, sustabdyti klasišią priešą. Čia jūs visada galite tikėtis tarybinių žmonių solidarumo ir paramos.

Primtas 1981 metų rugsėjo 11 d. Maskvos I. Lichačiovo automobilių gamyklos 70-tūkstantinio kolektyvo cechų ir skyrių darbininkų susirinkimuose.

Iš "Komjaunimo Tiesos"

Emigrantai dažniausiai mėgina apsigyventi Jungtinėje Valstijoje.

Gili ekonominė krizė, totalinis militarizavimas, naujo karo galimybė Artimuosiuose Rytuose dėl agresyvaus ekspansionistinio Tel Avivo kurso, nežinojimas, kas bus rytoj, butų trūkumas, sparčiai didėjančios kainos — tokios yra pagrindinės emigravimo — tikros nacionalinės Izraelio valstybės nelaimės priežastys. Iš "pažadėtosioms žemėms" bėgančių žmonių tragedija — akivaizdus pavyzdys, kad žlunga sionistų mitas, jog esą Izraelis — "atvira visuomenė, kur visiems garantuoti lygūs šansai pasiekti laimėjimų". J.

— Mirė žymus civilių teisių darbuotojas Roy Wilkins, sulaukęs 80 metų. Jis nuėjo didelį kelią kovose už rasinę lygybę. Roy Wilkins ilgus metus vadovavo Negrų pažangos organizacijai (NAACP).

— Iowa valstijoje, Tiffin mieste, gyventojai nubalsavo 689 prieš 80, kad jų distrikto mokyklose biblijai nebūtų vietos.

Dabar jiems nelinksma

Mums, pažangiesiems JAV lietuviams, nesenoje praityje teko aršiai susitikti su vadinamaisiais dipukais, kurie čia atvyko po Antrojo pasaulinio karo ir tarp kurių nemažai tokių, kurie karo laiku susidėjo su Hitleriu. Karui baigiantis ir hitlerininkams traukiantis iš visų frontų, spruko toliau ir hitlerininkų talkininkai.

Vieni vėliau turėjo progą nusigauti į JAV, o kiti kur nors kitur. Kurie pateko į JAV, privalėjo pasisakyti, kad nepadėjo hitlerininkams karo laiku, kad bus ištikimi JAV valdžiai ir konstitucijai, dar pridėdami ir tai, kad jokiū būdu negrįžtų į savo kraštą gyveniti.

Jie kalbėjo, kad esą dideli komunistų, darbo sąjungų ir bet kokios pažangos priešai. Ejo per žvalgybos tinklą ir davė tokius pažadus, kokių iš jų reikalavo, o tie pažadai buvo mažiau naudingi jiems paties, o daugiau darbdaviams, išnaudotojams ir žvalgybai, kuri laikui bėgant suras būdus šiems ateiviams panaudoti prieš įvairių tautų ateivius, atvykusius anksčiau. Dipukai buvo čia labai sventinai priimti, jiems duota daug palengvinimų, surastos gerai apmokamos tarnybos, o už visa tai iš jų reikalavo ištikimybės naujiesiems šeiminkams. Ir nenusivylė žvalgyba, naudodamasi šių imigrantų — lietuvių, latvių ir kitų — paslaugo-

mis.

Štai per televizijos vakarines žinias pranešama, kad Floridoje tarp daugelio pensininkų yra ir tokių, kurių praetis įtartina. Tai dipukai, kurie čia atvyko po Antrojo pasaulinio karo, daug jų yra tarnavę hitlerininkams, žudę žmones. Maždaug dviems šimtams jau iškeltos bylos, jie apklausinėjami. Tarp jų — toks Palčiauskas. Įrodyta — kad jis nusišė buvęs fašistų SS įrankiu, prisidėjo prie nekaltų žmonių žudymo. Palčiauskas, nenorėdamas pasiduoti, "serga", esąs "gydytojo globojamas". Kai "pasveiks", bus paimtas...

Arba pranešimas komercinėje spaudoje: seniai ieškotas ir slapstis Ivanas Demjaniukas suimtas Cleveland, Ohio, jis buvo nacių įrankis — tvarkdarys dviejose koncentracijos stovyklose — Travniukuose ir Treblinkoje...

Dar praėjusių metų gruodžio mėn. buvo apklausinėtas Mečys Paškevičius-Mike Pasker, gyvenantis St. Petersburg, Fla., taip pat atvykęs po Antrojo pasaulinio karo. Surasta, kad jis prisidėjo prie nekaltų žmonių žudymo Lietuvoje. Baltarusijoje, pranešta, kad bus deportuotas.

Dipukai šaukia specialius susirinkimus, sujūdę, sukrutę, nes ne vienam dega padai dėl praeties darbų...
J. Dzūkėlis
Iš "Gimtojo krašto"

Naujojoje Zelandijoje problemos aštrėja

Neseniai opozicinė leiboristų partija viešai paskelbė dokumentą, kurį nuo visuomenės slėpė Naujosios Zelandijos vyriausybė. Jame kalbama apie opias šalies socialines-ekonomines problemas, didėjančią infliaciją ir nedarbą. Šalyje, kurioje gyvena 3 milijonai žmonių, 150 tūkstančių — be darbo. Iki 1984-ųjų m. bedarbių padaugės 2 kartus. Ypač ši tragiška situacija atsiliepiama mokyklų ir universitetų auklėtiniais. Opozicijos lyderis B. Roulingas plintantį nedarbą tarp 300 tūkstančių tikrųjų Naujosios Zelandijos gyventojų — maorių pavadino "sulėtinto veikimo bomba".

Didžiulė darbo žmonių nelaimė — negirdėtas infliacijos augimas. Ji pasiekė 18 procentų per metus. Nuo 1975 metų, kai į valdžią atėjo nacionalinės partijos vyriausybė, kuriai vadovauja dabartinis ministras pirmininkas R. Maldunas, 2-4 kartus pabrango duonos, pieno, sviesto ir kitų produktų kainos. Ir tai vyksta šalyje, kurios pasiekimus žemės ūkio srityje pripažįsta visas pasaulis!

Kaip mano daugelis Naujosios Zelandijos ekonomistų, dabartinę krizę lėmė vyriausybės politika, kuri siekia sudaryti palankias sąlygas tarptautinėms monopolijoms ir stambiajam nacionaliniam kapitalui. Naujosios Zelandijos darbo federacijos pirmininkas G. Noksas neseniai pareiškė, kad vyriausybė laikosi pajamų persikirstymo politikos turto liūti interesams.

Pablogėjusios padėties sąlygomis šalies darbo žmonės stovi į kovą. Neseniai Wellingtone įvyko kasmetinė Naujosios Zelandijos darbo federacijos konferencija. Jos dalyviai ryžtingai pasisakė stiprinti gretas kovoję prieš tarptautinio

Vilniaus, 1981 spalio 15

KRETOS SALA, TARYTUM POLICININKAS

Kreta — didžiausia Graikijai priklausanti ir ketvirta pagal dydį sala Viduržemio jūroje, apie 100 kilometrų į pietryčius nuo Pelaponeso pusiasalio. Plotas 8,286 kv. km. Sala yra maždaug 260 kilometrų ilgio ir nuo 12 iki 57 kilometrų pločio. Gyventojų apie 450 tūkstančių. Daugiausia graikų. Šalis kalnuota. Didžiausio — Idės — Kalno viršūnė siekia 2456 metrų aukštį. Įdomumo dėlei galima pridurti, kad salos šiaurinę pakrantę skalaujančios Kretos jūros didžiausias gylis yra 2530 metrų...

Kretoje daug saulės, todėl salos ekonomikoje vyrauja subtropinė žemdirbystė. Auginami citrusai, vynuogės ir kiti vaisiai. Išvystyta maisto pramonė. Čia gaminamas vynas. Gaudoma žuvis. Auginamas tabakas.

Nemažai pajamų duoda turizmas.

Yra du didžiausi miestai uostai. Tai Meraklianas ir Chanija. Tiesa, dar ir lig šiolei šalyje sėkmingai naudojami asilai... Beje, Kretoje nėra nė vieno teatro, tačiau kiekviename miestelyje yra diskotekos ir barai, kur jaunimas gali smagiai praleisti poilsio valandas.

O pabuvoti Kretoje labai įsomu. III tūkstantmetyje p. m. e. čia susiformavo pirmos vergovinės valstybės. Tuometinė salos kultūra egzistavo tuo pačiu metu, kai Mesopotamija pasiekė savo klestėjimo viršūnę, o Egipto faraonai stebino savo dideliais turtais. Kretos gyventojai palaikė ryšius su šiomis šalimis Viduržemio jūra, Nilo, Tigro ir Eufrato upėmis. Ir šiandien jos žavi išlikę Kretos gyventojų sukurti nuostabi architektūros, dailės, tapybos kūriniai.

TARPTAUTINĖS TEMOS

Suteikti Namibijai laisvę!

Nepriklausomų Afrikos šalių reikalavimu, rugsėjo mėnesį speciali SNO sesija svarstė Namibijos klausimą.

Kodėl iškilo būtinumas ją sušaukti? Neokolonizatoriams pralaimėjus Rodezijoje ir paskelbus Zimbabvės respublikos nepriklausomybę, vienintelė kolonijinė valda Afrikoje yra Namibija. Rasistinė Pietų Afrikos Respublika, neteisėtai okupavusi šią šalį, daro viską, kad prailgintų savo viešpatavimą Namibijoje. PAR ypač stengiasi nušalinti nuo Namibijos klausimo sprendimo Pietvakarių Afrikos liaudies organizaciją (SVAPO) — patriotinį liaudies judėjimą, kuris vadovauja ginkluotai kovai prieš okupantus ir kurį Suvienytųjų Nacijų Organizacija ir Afrikos vienybės organizacija pripažino vieninteliu teisėtu šios šalies gyventojų atstovu. Pasaulio visuomenė reikalauja, kad Pietvakarių Afrikos liaudies organizacijai būtų perduota visa valdžia, bet rasistai steigia Namibijoje mario-netines partijas, sudaro iš jų mario-netines "vyriausybes", kartu susidorodami su patriotais.

Vakaru valstybės plačiai remia šias nedoras PAR manipuliacijas. Imperialistai suinteresuoti, kad Namibija liktų okupuota. Ir ne tik dėl to, kad rasistai leidžia jų monopolijoms plėsti nesuskaičiuojamus Pietvakarių Afrikos žemės gelmių turtais — uraną, deimantus, spalvotuosius metalus, kurių atsargomis Namibija užima vieną iš pirmųjų vietų pasaulyje. Jungtinių

Archeologai remdamiesi senovės graikų fantastinių mitų teorija, praktiškai nustatė, kad Kretoje buvusi helenistinė civilizacija, ir todėl ji yra europinės kultūros šaltinis.

Kretiečiai nuolat kovojo už savo nepriklausomybę. Jie dalyvavo 1827-1829 metais vykusiame Graikijos nepriklausomybės kare. Čia, saloje, kilo nacionalinio išsivadavimo sukilimai, iš kurių žymiausi buvo 1866-1869 ir 1896-1897 metais. Po Balkanų karų (1912-1913) Kreta atiteko Graikijai. 1941 metais (iki 1944) salą okupavo hitlerinė Vokietija.

Kai 1952 metais Graikija įstojo į NATOP sudėtį, 6-asis JAV laivynas ieškojo sau patogių bazių. Ir rado! Kreta šiandien yra vienas svarbiausių jo atramos punktų. Be to, Akrotirio apylinkėse stovi branduolinės raketos, nukreiptos į socialistinės šalies. Nuo kalnų viršūnių milžiniški radarai seka visą Egėjo jūrą. Ne veltui Graikijos spauda rašė: "Amerikiečiai pavertė salą milžiniška raketų nešėja". Kretos teritorija ne kartą buvo naudojama militaristiniams tikslais. 1967 metais Izraelio agresijos į arabų šalį metu amerikiečių lėktuvai su ginklais iš šios salos skrisdavo į Tel Avivą.

Dabar saloje 5 karinės bazės, kuriose dislokuoti JAV daliniai. Sala yra tarytum Artimųjų Rytų regiono policininkas.

Ką reiškia militaristų siekiai, jų veikla saloje, gerai supranta kretiečiai. Šios puikios Viduržemio jūros salos, kaip ir kitų Graikijos sričių gyventojai, kaskart aktyviau protestuoja prieš neprąšytus svečius.

A. Baranauskas

Amerikos Valstijų ir jų sąjungininkių NATO bloke nuomone, tikrai nepriklausomos Namibijos paskelbimas sukeltų didelę grėsmę jų pagrindiniam sąjungininkui Afrikoje — teroristiniam PAR režimui. Jeigu SVAPO paims į savo rankas valdžią Namibijoje, kuri dabar yra savotiškas buferis tarp rasistų respublikos ir nepriklausomų žemųjų šalių, Pietų Afrikos Respublika atsidurs viena prieš vieną su laisvąja Afrika. Su Afrika, kuri vieninteliu frontu siekia likviduoti aparteidą.

Štai kodėl, gelbėdamas aparteidą, JAV žlugdo ekonominių sankcijų įvedimą prieš Pietų Afrikos Respubliką, dosniai aprūpina rasistus ginklais, kuriuos jie naudoja tiek prieš Namibijos patriotus, tiek ir prieš kaimynines nepriklausomas valstybes.

Todėl nenuostabu, kad daugelis politinių apžvalgininkų, komentuo-dami nutarimą sušaukti SNO specialią sesiją Namibijos klausimu, reiškia vieningą nuomonę: Vakaru valstybės, pirmiausia JAV, šioje sesijoje vėl atsidurs teisiamųjų suole. Tolesnis rasistų globojimas gali brangiai atsieiti Vakarams — nepriklausoma Afrika gali peržiūrėti visą savitarpio santykių su pagrindinėmis kapitalistinėmis šalimis kompleksą.

S. Kulikas

— Nežiūrint Vašingtono grasinimų, Kanados vyriausybė vis tiek imsis labiau kontroliuoti šalyje naktos pramonę, esančią JAV rankose.

Saudi Arabija — absurdiškiausių draudimų šalis

Saudi Arabijoje, mūsų akimis žiūrint, begalės absurdiškiausių draudimų. Tenai iki šiol draudžiama žiūrėti kiną, lankyti teatrą, tave viešai gali išplakti rykštėmis.

Patys drakoniškiausi draudimai moterims. Joms neleidžiama vairuoti automobilį, lankytis viešose vietose be čadros ir palydovo, draudžiama jas priimti į darbą be tėvo arba vyro raštiško sutikimo. Moksleivių ir studentų vienų negalima išleisti į pamokas ar paskaitas. Jas turi lydėti giminais vyriškis. Profesijų ratas moterims labai mažas — mokytoja, gydytoja, laborantė, valstybinių įstaigų tarnautoja — su išlyga, jei, atliekant tarnybines pareigas, nereikės bendrauti su vyrais.

Tiesa, šiuolaikinės civilizacijos vėjai ir čia pradeda klibinti islamiškojo asketizmo pamatus. Žemesniuose visuomenės sluoksniuose visų draudimų dar žiūrima labai griežtai, o aukštuomenėje, kylančios buržuazijos šeimose, su daugeliu jau pradeda prasilenkti. Uždaruose susiėjimuose čia jau grūkšnojama viski ir šampaną, moterys sėdi kartu su vyrais be čadros, apsiengusios europietiškais drabužiais. Vis daugiau vaikinių ir merginų atsisako tuoktis "neakivaizdžiai" ir reikalauja leisti jiems patiems pasirinkti gyvenimo draugę ar draugą.

Sakoma, Saudo Arabiją pastaraisiais metais iškėlė vadinaamojo naf-

tos bumo banga. Nafta krauna dykumą ir cazių kraštui pasakiškus turtus. Užsienio monopolijos, eksploatuojančios naftos versloves, kasmet atskaičiuoja iki šimto milijardų dolerių. Žinoma, "naftos dolerių" liūto dalis atitenka gausiai karaliaus giminei, valdininkams, vietiniams biznieriams, bet kai kas lieka ir kitiems.

Metinės pajamos vienam gyventojui siekia iki šimto tūkstančių prancūziškų frankų. Tačiau nė buržuazinė spauda nesiima tvirtinti, kad visi Saudo Arabijos gyventojai turtingi. Vidutinis metinis darbininko uždarbis esąs mažiausiai dešimt kartų mažesnis nei oficialusis metinių pajamų vidurkis. Mat, skaičiuojant pajamas vienam gyventojui, į vieną gretą sustatomi ir tie, kurie gauna milijonus, ir tie, kurių metinis uždarbis tik tūkstančiais frankų skaičiuojamas.

Parduotuvės lūžta nuo prekių, taip pat maisto produktų, tačiau netrūksta žmonių, kurie pusbdžiauja. Apklausia parodė, kad kas vienuoliktas Džidos priemiesčių gyventojas gali nusipirkti mėsos tik kartą per savaitę.

Saudo Arabijos valdžia, gaudama už naftą milžiniškas pajamas, daug stato, taip pat ir gyvenamųjų namų. Tačiau toje pačioje Džidoje 32 tūkstančiai butų stovi tušti — ir vidutiniškai aprūpintam žmogui jie per brangūs. L. Girėnas

Australijoje atsirado nepriklausoma mini valstybė

Australas fermeris Leonardas Keskėjus ramiai gyveno savo fermeje Vakarų Australijoje iki 1970 metų. Tais metais Australijos valdžia apribojo javų supirkimą, tuo pasunkindama ir taip nelengvą žemdirbių dalią. Na, jau ne, nutarė Keskėjus, užteks kentėti, ir gautus mokesčių pranešimus gražino atgal, kartu pareikšdamas, kad nutraukia bet kokius ryšius su Australija ir nuo 1970 metų balandžio 21 dienos paskelbia savo fermos teritoriją nepriklausoma valstybe. Nuo tos dienos jo fermos teritorija (7486 ha) vadinsis Hato upės provincijos kunigaikštyste, o pats fermeris, savaime suprantama, kunigaikščiu Leonardu Pirmuoju.

Australijos valdžia neteko žado. Koks neregėtas išūlumas! Reikėtų juk tokį išsišokėlį nubausti! Ir apsišaukėliui kunigaikščiui bei jo šeimos nariams buvo atimtos visos Australijos piliečio teisės, įskaitant ir rinkimų. Ginčai tęsėsi keletą metų, ir pagaliau 1975 metais Australijos vyriausybė pripažino kunigaikštystės suverenumą.

Naujasis kunigaikštis nesėdėjo sudėjęs rankų — sugalvojo savo valstybės vėliavą, herbą bei himną, išdalino ministrų portfelius savo šeimos nariams, 1973 metais išleido pirmuosius pašto ženklus, o 1976 — ir savo valiūtą. Jis nuolat siunčia į SNO laiškus, reikalaujamas savo valstybės suverenumo pripažinimo. Beje Leonardas Pirmasis turi ir savo karinę techniką — vieną 12 metrų jachtą bei vienmotorę amfibiją. Tik, ko gero, sunkoka būtų su pėstininkais, nes Hato upės kunigaikštystėje pastoviai gyvena vos kelios dešimtys gyventojų.

Gandai apie naują valstybę, esančią 600 km į šiaurę nuo Perto miesto

ir 20 km nuo Indijos vandenyno pakrantės, netruko pasklisti, ir tūkstančiai turistų, vedini smalsumo, ėmė traukti į Hato upės kunigaikštystę. Turistų antplūdis Leonardui Pirmajam sukėlė papildomų rūpesčių, nes jų ir taip pakako, prižiūrint kviečių laukus ir tūkstančius avių. Teko pastatyti viešbutį, restoraną, bažnyčią, radijo stotį, paštą ir, žinoma, suvenyrų parduotuvę, kurioje galima nusipirkti marškinėlius su valstybės vėliava. Tiesa, parduotuvėje neprekiuojama peleninėmis su herbu, nes "gesinti nuorūkas ir herbą tiesiog nepadoru" — teigia Leonardas Pirmasis. Siekdamas dar daugiau pritraukti turistų, kunigaikštis nutarė pastatyti žirgyną bei vaizduojamojo meno centrą.

Pastaruju metu Australijos valdžios požiūris į mini valstybę gerokai pasikeitė. Slapta neapykanta virto gana draugiškais santykiais. Kodėl? Nagi dėl visai paprastų priežasčių. Turistų srautas pagyvinavo gyvenimą vakarinėje Australijos dalyje. Iš Perto miesto du kartus per savaitę skrenda lėktuvas su turistais į Hato upės kunigaikštystę.

Šiuo metu Hato upės provincija turi savo atstovus dvidešimtyje šalių.

A. Jankauskas

TRUMPAI

— Energijos departamento tyrimų duomenimis, už pinigus, kiek lėšuoja bomberio B-1 pastatymas, galima būtų duoti darbo 118,191 žmogui švietimo sistemoje.

— Niujorke federalinio teismo teisėjas panaikino bylą, kurią buvo iškėlusį Federalinė rinkimų komisija komunistų kandidatų Hall Tyner rinkiminės kampanijos komitetui.

Rasistinė Pietų Afrika — Apartheid kalėjimas

Pietų Afrikos Respublika yra didelis kalėjimas spalvotiesiems gyventojams, o Robeno sala — baisiausia jo dalis. Tai iš esmės ne vienas kalėjimas, o visa kalėjimų sistema.

Visa sala yra suskirstyta į sektorius. Pirmajame kalinami išsivadavimo judėjimo vadovai. Antrasis "apgyvendintas" namibičių. Trečiame sektoriuje — paimti į nelaisvę partizanai. Ketvirtame — kiti politiniai kaliniai.

Visa kalėjimo administracija nuo viršininko iki eilinio prižiūrėtojo — baltieji. Tačiau ir baltaisiais prižiūrėtojų nelabai pasitikima, todėl sargyba Robeno saloje keičiama kas tris mėnesius.

Formaliai visi kaliniai yra apkaltinti uždraustos literatūros laikymu arba priklausymu pogrindinėms organizacijoms. Tikroji kalinimo priežastis ta, kad šie žmonės kovoja prieš apartheid politiką. Rasistai, mesdami į kalėjimus patriotus, nori atskirti liaudį nuo savo vadų.

Apartheidas — pati žiauriausia rasizmo forma, o PAR — šalis, kur saujelė baltųjų laiko savo rankose visą valdžią ir siaubingai išnaudoja juodusius ir spalvotuosius šalies gyventojus. Pasaulio visuomenės spaudžiami, Prtorijos rasistai nebegali taip atvirai eksploatuoti juodųjų kaip tai darydavo anksčiau.

Todėl buvo prisiminti bantustanai, kurie yra pačiuose skurdžia-

siuose šalies rajonuose.

Savaime aišku, ten nėra pakankamai maisto, naudingų iškasenų. Bantustanų gyventojai — tai tarsi pigios darbo jėgos šaltinis baltųjų rajonams. Bantustanizacijos politiką palaiko ir Vakarų Europos šalys. Juk ir Vakarų monopolijos, naudodamos pigią afrikiečių darbo jėgą, gauna milžiniškus pelnus.

Robeno saloje kalinami ir išsivadavimo judėjimo vadovai. Iki 1960 metų daugelio afrikiečių organizacijų vadovai galvojo, kad galima nepriklausomybę bei rasinę lygybę išsikvoti taikiu būdu. Jie ruošė protesto demonstracijas, rašė peticijas, atsišaukimus. Pretorijos valdžia atsakė policiniu teroru.

Buvo nutarta pereiti prie ginkluotos kovos. Tada Afrikos nacionalinis kongresas ir sukūrė savo karinę organizaciją "Liaudies ietys".

Praejusiais metais PAR patriotai surengė narsią operaciją prieš naftos kompanijos "Sasol" gamyklas. Šiais metais smūgis buvo suduotas eilei elektros stočių Natalio provincijoje. Tai rodo, kad "Liaudies ietys" gali veikti visai sėkmingai. Organizaciją palaiko tikrieji šalies šeiminkai — vietiniai gyventojai.

Afrikos nacionalinis kongresas kovoja už tai, kad jos karinę organizaciją pripažintų kariaujančia puse ir su jos nariais elgtųsi kaip su karo belaisviais. L. T.

Ispanijai ne vieta NATO bloke

Taip šalies visuomenė atsakė į Ispanijos valstybės tarybos, kuri yra aukščiausiasis vyriausybės konsultacinis organas, nutarimą palankyti valdančiųjų sluoksnių planą, numatantį šalies įstojimą į agresyviąjį Atlanto bloką.

Klausimas dėl Ispanijos įtraukimo į NATO jau seniai svarstomas JAV ir Vakarų Europos vadovų. Tačiau ilgą laiką šios šalies prijungimas prie Šiaurės Atlanto sąjungos paprasčiausiai atrodė neetišką — Ispanijoje siautėjo fašizmas. Po Franko epochos kai kurie dešiniojosios krypties politikai mėgino įstumti šalį į NATO. Tačiau tuometinis Ispanijos ministras pirmininkas Adolfo Suarezas buvo prieš. Dabar ši idėja ir vėl ištraukta iš tolimų stalčių. Reikalas, kaip sakoma, jau sutartas. Tačiau visuomenė, sužinojusi apie valdančiųjų sluoksnių planus, pradėjo aktyvią protesto kampaniją. Joje dalyvavo ne tik demokratinės pakraipos organizacijos. Tokios kampanijos pasėkmės akivaizdžios: per neseniai surengtą viešosios nuomonės apklausą dauguma ispanų pasisakė prieš šį žingsnį. Šalies socialistinė darbo partija, palaikydama Komunistų partijos iniciatyvą, reikalauja šiuo lemiamu klausimu surengti referendumą. Bet valdantieji sluoksniai, puikiai suprasdami, kad visuomenės apklausa bus jiems nenaudinga, vengia žengti šiuo keliu.

Demokratinės šalies jėgos, ragindamos Ispanijos gyventojus aktyviai dalyvauti protesto kampanijoje, nurodo, jog, įstojusi į NATO, Ispanija praras ne tik neutralumą. Jai gresia daugelio Europos šalių, kuriose vienokiu ar kitokiu būdu NATO generolai mėgina dislokuoti JAV gynybos vidulinių vėrisimo nuotolio raketas, o pastaruju ne-

tu Pentagonas slapta rezga planus perteikti savo partneriams iš NATO ir neutroninį ginklą, likimas.

Ispanijos liaudį, neseniai lengviau atsidusią po ilgą laiką ją kankinusio rudojo periodo, vėl bandoma įvelti į purviną avantiūrą. Ar ji sugebės atsisipirti šiem mėginimui, parodys artimiausia ateitis.

R. Kiela

Kubiečiai siekia žinių

Kuboje masiškai sudarinėjami sąrašai norinčiųjų mokytis vakarinėse mokyklose. Liaudies švietimo planuose numatoma skatinti mokytis visus suaugusius piliečius, kad 1985 metais 9 klasių baigimo atestatus gautų ne mažiau kaip 700 tūkstančių darbininkų, valstiečių ir tarnautojų.

Dar prieš du dešimtmečius absoliuti Kubos gyventojų dauguma nemokėjo nei skaityti, nei rašyti. Bet jau pirmosiomis dienomis po revoliucijos pergalės saloje prasidėjo kova prieš neraštingumą. Į nuošaliausius respublikos kampelius vyriausybės paraginti išvyko liaudies švietėjai. Kontrrevoliucionieriai grasino tiems, kurie nusprendė mokytis, žudė mokytojus.

Tačiau, nepaisant kontrrevoliucinių elementų kėslų, neraštingumas Kuboje buvo likviduotas. Taip pat sėkmingai baigėsi antrasis kovos etapas keliant gyventojų bendrąjį išsilavinimą — "Mušis dėl šeštosios klasės". 1980 metais milžiniškas uždavinys — pasiekti, kad šešias klases baigtų daugiau kaip milijonas Kubos darbo žmonių — buvo garbingai įvykdytas.

Vilnius, 1981 spalio 15

Isisiautėjęs agresorius

Paimk, žmogau, žemėlapi ir surask jame Izraelio valstybę. Nepasakysi, tiesa, kad didelė. Bet štai jau kiek metų, kaip ji kreipia į save pasaulio žmonių dėmesį ir verčia juos nerimauti. Tą nerimą ji kelia savo agresoriaus veiksmais, žudydama, naikindama, užgrobdama svetimas žemes ir panašiai. Pastaruoju laiku tai labiausiai pasireiškė Izraelio agresija Libane. Ir todėl kyla klausimas, kodėl šis agresorius nesutramdomas, iš kur pas ji toks ne pagal sparnus polėkis?

Matyt, nedaug kas nežino atsakymo. Jį žinome, tačiau dabar savo rankose laikome TASS-o pareiškimą, kuriam, be kitų ko, sakoma:

— Izraelis nebūtų galėjęs elgtis taip įžūliai, jeigu jo neremtų, dar daugiau — neskatintų Jungtinės Amerikos Valstijos. Kaip tik iš ten nenutrūkstamu srautu gabenami mirties kroviniai, kuriuos Izraelis nukreipia prieš Libano gyventojus ir palestiniečius, radusius laikiną prieglobstį Libane. Tuo pat metu ne kas kitas, o JAV mėgina apginti Tel Avivą, pateisinti jo agresyviuosius veiksmus prieš arabų šalis.

Tokį teiginį nesunku pagrįsti ir faktais. Sakysime, tik pagal paskutinį susitarimą Izraelis iš JAV gaus 75 bombonešius F-16. Tiesa, JAV prezidentas R. Reaganas liepos 20 d. priėmė nutarimą sulaukyti eilinę

lėktuvų siuntą Izraeliui, bet, deja, — jau iš 75 pažadėtų lėktuvų 53 Izraelis gavo, o antra — net Izraelyje neabejoja, kad bus gauti ir likusieji 22 bombonešiai.

Taigi, pasaulio dorų žmonių nuomonė vieninga: smerkdama isisiautėjęs agresorius Izraelį, ji smerkia ir agresoriaus veiksmus skatinančias Jungtines Amerikos Valstijas. Nes ne be šito Izraelio bombardavimai ir apšaudymai iš oro, sausumos ir jūros, kurių metu žūna šimtai ir tūkstančiai nekaltų žmonių, tūkstančiai sužeistų.

— Agresyviomis Izraelio akcijomis Libane, — sakoma TASS-o pareiškime, — kurios vykdomos ne pirmi metai, tiesiogiai siekiama Camp David iškeltų tikslų — sutriuškinti Libano teritorijoje esančius Palestinos pasipriešinimo judėjimo būrius, įbauginti Libano vyriausybę, priversti ją sudaryti separatinį sandėrį su Izraeliu ir dar labiau atitolinti visapusiško teisingo problemos Artimuosiuose Rytuose sureguliuavimo perspektyvą.

Agresoriui, žinoma, nepavyks šiuos nusikalstamus tikslus įgyvendinti, bet kartu aišku, kad būtina pašalinti karo plitimo Artimuose Rytuose pavojų, reikia kolektyviškai ieškoti būdų, kaip čia užtikrinti teisingą ir tvirtą taiką. **St. Grigas**

Japonijoje jau ir taip trūksta žemės, o dar . . .

Vašingtono spaudžiama, Japonijos vyriausybė skuba militarizuoti šalį, didina karinį biudžetą, perka daug modernios ginkluotės armijai modernizuoti. Tokijo valdovai savo šalies teritoriją apraizgė "savigny nos pajėgų" kariniais objektais. Japonijos žemę mieliai suteikia Amerikos generolams: dabar Japonijos salose dislokuojama apie 140 Pentagono karinių bazių bei objektų. Karinga Japonijos valdančiųjų sluoksnių politika ne tik kelia tiesioginę grėsmę regiono saugumui, bet dar labiau blogina Japonijos valstiečių ir taip jau nekokią padėtį.

Valdančioji liberalų demokratų partija, gindama stambių fermerių žemės ūkį pastūmėjo į gilią krizę. Per pastaruosius 20 metų šalyje 600 tūkstančių hektarų sumažėjo dirbamos žemės. Vien teritorija, kurią valdžia atidavė Amerikos ginkluotosioms pajėgoms, siekia daugiau kaip 50 tūkstančių hektarų, jau nekalbant apie didžiulius plotus, kuriuos užima Japonijos "savigny nos pajėgos". Pavyzdžiui, Okinavoje, kuri yra JAV armijos forpostas Japonijoje, kariškiai kontroliuoja daugiau kaip 19 procentų visos salos teritorijos.

Japonijos valstiečiai atkakliai grumiasi prieš valdžios savivalę. Daugelyje prefektūrų vykstančios demonstracijos reikalauja grąžinti valstiečiams žemę, kurią iš jų atėmė karinėms bazėms steigti. Tačiau valdžia ignoruoja teisėtus reikalavimus. 1980 metais karinėms bazėms plėsti, išlaikyti ir statyti buvo išleista 600 milijardų jėnų, o šiais finansiniais metais šioms reikalams paskirta 70 milijardų jėnų daugiau. Prie Mito miesto statoma nauja raketinė bazė, plečiama Tatikavos (netoli Tokijo) aviacijos bazė, tiesiami nauji pakilimo ir nusileidimo takai Hia-Vilnis, 1981 spalio 15

kurio aerodrome. Šios statybos iš Japonijos valstiečių atima naujus šimtus hektarų dirbamos žemės.

Šalies darbo žmonės karštai remia valstiečių reikalavimus. "Amerikiečiai! — šalin iš mūsų žemės!" "Japonija — japonams!", "Militarizmui — ne!" — įvairiuose šalies rajonuose tokiomis šūkiomis vyksta masinės pažangios nusiteikusių japonų demonstracijos. Demonstrantai ragina vyriausybę ginti savo liaudies, o ne užjūrio ir savų militaristų interesus. **S. Zinčiukas**

NELAIMINGOS IZRAELIO MERGINOS

"Kai mano dukrą įvedė pro duris trys policininkai, vos neapalpau. Verkdamą ji puolė prie manęs: "Mama, man leido minutę užteikti namo atsisveikinti. Sodina į kalėjimą už narkotikus". Šitai laikraštis "Ediot archonot" pradeda straipsnį apie narkomaniją Izraelyje.

Laikraščiai šią temą gvildena neretai. Visuomenė jau įpratę girdėti ir skaityti, kad šalyje plinta narkomanija. Tačiau šį kartą kalbama, kad narkotikus vartoja merginos, tarnaujančios Izraelio armijoje. Sensacingas dalykas.

Izraelio merginos, kaip ir vaikinai, atlieka karinę prievolę. Aprašytasis atsitikimas įvyko su 18-mete izraeliete, tarnaujančia vienoje Tel Avivo stovyklų.

Kartu su ja suimtos ir kitos jos vienmetės. Viena, tarnaujanti dalies kanceliarijoje, papasakojo laikraščio korespondentui, kad kiekvieną rytą ji išgerdavo "kavos kokteilį su hašišu", paskui "pasistiprindavo" narkotikais dar 3-4 kartus per dieną. Juos jau gaudavusi draugė, dirbanti finansų skyriuje, ir vado vairuotojas.

Pastaruoju metu Izraelio armijoje smarkiai padaugėjo teismo bylų, kurios nagrinėja narkotikų pardavi-

Suomijos socialdemokratai remia TSRS kreipimąsi

Suomijos socialdemokratų partijos parlamentinė frakcija parėmė TSRS Aukščiausiosios Tarybos kreipimąsi "į pasaulio parlamentus ir tautas", paragino apginti taiką mūsų planetoje.

Nesibaigiančios ginklavimosi varžybos, sakoma pareiškime, priimtaime Suomijos socialdemokratų partijos parlamentinės frakcijos posėdyje, didina įtempimą. Jos kelia karo pavojų, dar labiau apsunkina derybas. Ypač pavojingas yra JAV administracijos nutarimas pradėti neutroninio ginklo gamybą.

Suomijos socialdemokratų partijos parlamentinė frakcija ragina visas šalis, ypač — didžiąsias valstybes, derybomis sumažinti įtempimą ir didinti pasitikėjimą.

Pareiškime raginama nedelsiant tęsti derybas dėl tolesnio strateginės ginkluotės apribojimo, kas padėtų Europai išvengti naujo ginklavimosi varžybų etapo.

Europos saugumo ir bendradarbiavimo pasitarimo Baigiamasis aktas, pasirašytas 1975 metų vasarą Helsinkyje, pažymima pareiškime, kaip ir anksčiau yra tvirtas saugumo ir bendradarbiavimo stiprinimo mūsų žemyne pagrindas. Tuo remiantis būtų svarbu Europos pasitarime dalyvavusių valstybių atstovų Madrido susitikime susitarti sušaukti karinio įtempimo mažinimo ir nusiginklavimo Europoje konferenciją ir nedelsiant pradėti jai ruoštis.

Siekimas sudaryti nebranduolinę zoną Europos šiaurėje, grindžiamas Suomijos prezidento U. Kekoneno

mą ir vartojimą. Neseniai Jeruzalėje už tai buvo nuteisti 11 kariškių tik iš vienos dalies. Per pastaruosius dvejus metus vartojamų narkotikų "asortimentas" pasipildė stipresniais ir pavojingesniais sveikatai nuodais, kaip antai heroinas, hašišas ir LSD. Pastarąjį, kaip rodo teismo protokolai, vartojo apie 10 procentų nuteistųjų kariškių.

Narkotikai dažniau parduvinėjami tiesiog kareivinėse, stovyklose ir net karo kalėjimuose.

Laikraščio "Ediot achronot" korespondentas kalėjime susitiko su jaunuomis izraelietėmis. Norėjo sužinoti, kas paskatino jas įklimpti į narkomanijos liūną. Vienos skundėsi negalėjusios priprasti prie karinės tarnybos sunkumų ir tvarkos, užmegzti savitarpio santykių su vyresnybe. Kitos, kad, užsivilkusios karinę uniformą, būdavo išstumiamos iš įprastinės aplinkos, atsidurdavo vienatvėje. Apklausą parodė, kad dauguma nuteistųjų — išėivės iš pasiturinčių šeimų.

Izraelio visuomenė susiduria su rimtomis socialinėmis problemomis. Nuo Izraelio sukūrimo laikų šalyje viešpatauja prievartos, kareivių "žygdarbių" liaupsinimo kultas. Kaip žinome, jie garsėjo teroristinėmis akcijomis prieš Palestinos patriotus, grobdavo arabų žemes, provokodavo kaimynines arabų šalis. Prievarta — tai "istorinių Izraelio teisių" įtvirtinimo priemonė, įrankis grobti svetimas žemes, malšinti teisingą palestiniečių kovą.

Militaristinės isterijos atmosfera gniuždo izraeliečius, ypač jaunimą, jie turi gyventi molatos baimindamiesi. Tad ko stebėtis, kad vis daugiau vaikinių ir merginų, iš jų ir nešiojančių karinę uniformą, ieško užsimiršimo kvaitulingų iliuzijų pasaulyje. **J. Jurjevas**

pasiūlymu, pažymima, dokumente, pastaraisiais mėnesiais susilaukė teigiamo atgarsio Šiaurės šalyse. Pareiškime pabrėžiama, kokią svarbią reikšmę turi TSRS pozicija šiuo klausimu, kurią išdėstė TSKP CK Generalinis Sekretorius, TSRS CK Generalinis Sekretorius, TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas L. Brežnevas.

J. Iksas

"Vyno karas"

Prancūzijos vynuogių augintojai ir vyndariai audringai protestuoja prieš pigaus vynu importą iš Italijos ir Alžyro. Sis protestas įgavo stichiškas formas. Neseniai Seto uoste prie Viduržemio jūros valstiečiai demonstrantai sunaikino 20 tūkstančių hektolitruų įsivežtinio vynu.

Mat susiklostė padėtis, kuri dešimtims tūkstančių valstiečių ir fermerių gali padaryti didžiulius nuostolius, daugeliui jų gresia visiškų ūkio smukimu ir varžytinėmis. Valstietija pareikalavo, kad vyriausybė sustabdytų šį "pragaištingą" importą, imtųsi priemonių apginti jos interesus. Valdžios atstovai dabar susitiko deryboms su vyndarių profsąjungos vadovybe, mėginami sureguliuoti konfliktą.

Italijos vynuogių augintojai, žinoma, irgi netyli. Sicilijos vyndarių profsąjungos pareiškė sieksiančios kad būtų visiškai uždraustas žemės ūkio produktų importas iš Prancūzijos. Šalies žemės ir miškų ūkio ministerijos atstovai pranešė, kad jie kol kas nesikiš į "vyno karą". Ministerija palūksianti, kokie bus Prancūzijos vyriausybės derybų su vyndariais rezultatai.

Pranešdama apie prancūzų-italų "vyno karo" paaštrėjimą, demokratinė šių šalių spauda pabrėžė, kad svarbiausias susiklosčiusios padėties kaltininkas — "Bendroji rinka". Mat vadinamosios "žaliosios Europos" vadovai, planuodami suderintą agrarinę politiką, nenori atsivėlgti į smulkiųjų ir vidutiniųjų valstiečių interesus, rūpinasi pirmiausia stambiųjų žemvaldžių ir agropromoninių monopolijų pelnu. **Iš "V. L."**

NEMIGA

Žmogus neužmiega, kai yra susijaudinęs, jaučia skausmą, kosti, kai aplinkui triukšmas. Pašalinus šias priežastis, praeina ir nemiga.

Tačiau kartais nemiga kamuoja ir sveiką žmogų. Tokiais atvejais dažniausiai būna kaltas per didelis protinis nuovargis, nervingumas, blogas įprotis naktimis dirbti sunkų protinį darbą, ilgai sėdėti prie televizoriaus. Kaip rodo patirtis, geriau anksčiau keltis, negu iki išnaktį vakaroti.

Nervingumas, kuris trukdo užmigti, sumažėja; prieš miegą išsimaudžius (20-30 minučių pagulėjus šiltoje vonioje). Protinį darbą dirbantys žmonės lengviau užmigs; jei valandą prieš miegą bent 10-15 minučių pasivaikščios tyrame ore.

Su nemiga labai rimtai reikia kovoti, nes prie jos galima priprasti. Tada ir paprastos priemonės nepadės. Jei nemiga nepraeina, reikia pasitarti su gydytoju. Jokiu būdu negalima savo nuožiūra vartoti migdomųjų vaistų, nes prie jų taip pat priprantama. **F. Tanuytė**

NETRUKUS VILNIAUS NEBEATPAŽINSIME

[Pagal miesto vyriausio architekto G. Vailušio pasakojimą]

Lazdynų dangoraižių vaizdas

Įkurtuvės, atšvęstos šiomis dienomis Lazdynuose, — eilinės: apgyvendintas pirmasis Vilniuje šešiolikos aukštų monolitinio betono namas, Tokių namų šiame sostinės kampelyje iš viso bus devyni. Išdėstyti vėduoklės pavidalu ant kalvos, abipus Kosmonautų prospekto, jie dominuos plačioje erdvėje, bus matomi iš tolo.

Šiuo metu pagal architektų Genovaitės ir Kazimiero Balėnų paruoštą išplanavimo projektą intensyviai statomas didžiausias respublikoje gyvenamasis masyvas — Šeškinė. Tai bus 50-ties tūkstančių gyventojų šiaurinis Vilniaus "palydovas", išsidėstęs abipus Ukmergės automagistralės. Pradėtas statyti praėjusio penkmečio pabaigoje, rajonas numatomas baigti po trejų metų. Skirtingai nuo kitų naujų masų, Šeškinė bus kompaktiška. Aptarnavimo įstaigos neišmėtomos tarsi salos, bet pagal architekto Gedimino Baravyko ir jo vadovaujamos grupės projektą sudarys atskira zona, suformuos aikštę, pėsčiųjų bulvarą. Pirmoji šios zonos dalis kairiojoje plento pusėje jau statoma. Greitu laiku čia atsivers duris didžiausia respublikoje savitarnos parduotuvė su tūkstančio kvadratinio metrų ploto prekybos sale.

Iškils ir kiti korpusai. Juose įsikurs šimto darbo vietų buities tarnyba, knygynas, vaistinė, gelių parduotuvė, ryšių skyrius, visuomeninio maitinimo įstaigos. Pastatai sups aikštę — apibrėžta, jaukia, su fontanu, dekoratyvine skulptūra, reklama originaliu laikrodžiu. Požeminė perėja ves iš čia į aptarnavimo zoną dešiniojoje Ukmergės plento pusėje, kur iškils lygiai tokia pat parduotuvė, kitos įstaigos. Numatyta vieta būsimam kultūros centrui — Kino teatrui, kultūros namams.

Šeškinėje statomi naujos serijos gyvenamieji namai — kitokios architektūrinės plastikos, spalvinio sprendimo, patogiau suplanuotais butais. Nuo plento triukšmo rajoną saugos žemės pylimai — ekranai.

6

Naujasis gyvenamasis masyvas nusitęs iki geologinio draustinio — Šeškinės oro, ledynų sunėsto pylimo. Ateityje čia atskiras ekspozicija, ji parodys savitą žemės klotų struktūrą. Aplinkinė teritorija bus apželdinta, taps poilsio zona. Tuo tikslu buvo surengtas Ozo parko projektų konkursas.

Visų pirma — Jušiniškės. Šis rajonas įsiterps tarp Viršuliškių ir Šeškinės. Statybininkai čionai ateis veikiausiai jau ateinančių metų pabaigoje. Naujasis masyvas bus palyginus nedidelis — apie 30 tūkstančių gyventojų. Jį statydami, ruošiamės naujam galingam šturmui — į Pašilaičius miesto šiaurės vakaruose. Čia ateityje gyvens 70-80 tūkst. vilniečių. Nors statyba prasidės tik šio penkmečio pabaigoje, jau paruošti detalūs išplanavimo projektų variantai.

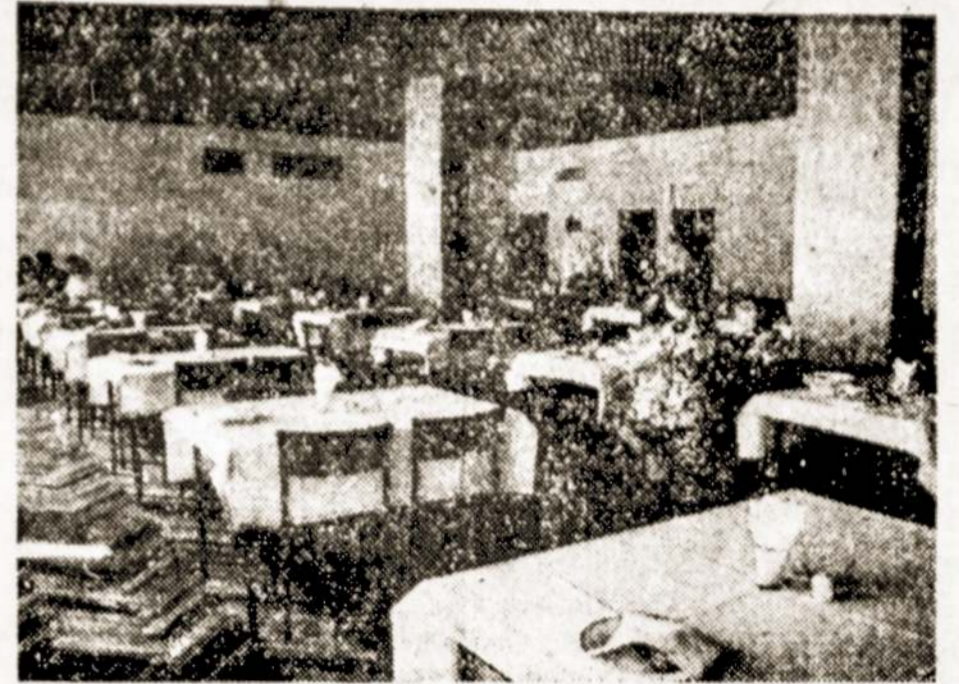
Naujajame Vilniaus generaliniame plane numatoma, kad 2000-aisiais metais gyventojų skaičius pasieks 700 tūkstančių. Turime tad atsivelti ne tik į esamas, bet ir būsimas reikmes. Tuo tikslu ir suformuotas nepertraukiamas konvejeris "Propektuotojas — statytojas". Kas penkeri metai Vilniaus butų fondas susilauks dar 1.2 milijonų kvadratinio metrų gyvenamojo fondo. Kitaip tariant, per penketį išauga visai naujas 100 — tūkstantinis miestas.

Nei Justiniškės, nei Pašilaičiai, nei kiti masyvai nebus nutolę nuo miesto centro toliau negu, pavyzdžiui, Lazdynai ar Karoliniškės, tai yra penkis — šešis kilometrus ir ateityje sieksime, kad miestas neištįstų, kad žmonės palyginti greit galėtų nuvykti į darbą, miesto centrą.

TURISTAMS PALAPINĖS

Neseniai Švenčionyse "Zeimėnos" siuvimo fabrikas pradėjo siūti turistams naujo modelio palapines, kurias pavadino "Švenčionys". Palapinės siuvamos iš spalvotos medžiagos ir susideda iš dviejų dalių, vidinės ir išorinės. Jos, skirtos keturiems asmenims.

Netoli Kauno darbininkams pailsėti

"Centrelito" sanatorijos-profilaktoriūmo valgykla.

Savo vandenį atvilnijęs nuo Birštono, ties Viršuliškių Nemunas trumpam tarsi stabtelė. Pora dešimčių kilometrų iki Kauno. Ant pušimis apaugusio kranto čia jau iškilo keletas mūrinių kotedžų. Tai Kauno "Centrolito" ketaus liejyklos įmonės sanatorija-profilaktoriūmas.

Jau baigtas vienas miegamasis korpusas, centrinė gydykla. Čia įmonės dirbantieji nemokamai gali pailsėti. Kelialapis dvidešimt keturiomis paroms. Po darbo jie atvyksta į sanatoriją, o rytą — vėl į darbą.

Sanatorijos-profilaktoriūmo vyriausiasis gydytojas Tautvydas Zikaras čia nuo kartinio pamatų akmens. Atėjo, jau turėdamas daugiau kaip dešimt metų darbo Kau-

no klinikoje praktika, ir ėmėsi kurti šią sanatoriją pakaunėje.

Kaip pasakoja T. Zikaras, ši sanatorija priims ne tik "Centrolito" žmones — ji pirmoji tokio tipo sanatorija respublikoje, statoma kelių įmonių lėšomis. Be ketaus lydymo, savo lėšas investavo ir Kauno staklių gamykla "Neris", "Priekalas", F. Dzeržinskio, tvirtinimo detalių gamykla, eksperimentinė automatizacijos priemonių gamykla, "Skaldos" nerūdinių medžiagų susivienijimas, kitos.

Kiekviena įmonė statosi miegamąjį korpusą "Centrolitas" savąjį jau baigė, o pradėjo "Skalda", "Kauno statybos" treštas. Kai viskas bus baigta, čia vienu metu išsės 650 žmonių. Dalis kelialapių skirta motinoms su vaikais.

SVARBIAUSIOJI STATYBA LIETUVOJE

Nežinotum, visvien išpėtum: netoliese didelė statyba. Jos neramus pulsas jaučiamas visur. Ir miško proskynose, kur be perstojo riau-moja didžiakrūviai savivarčiai automobiliai, autotraukiniai, vilkikai, ir iš toli atsiritančiame monotoniškame buldozerių ir ekskavatorių gaudesyje, ir naktiniame žiburių mirgėjime. Darbas svarbiausiame Tarybų Lietuvos objekte — Ignalinos atominės elektrinės statyboje ne-nutrūksta nei dieną, nei naktį.

— Man teko dalyvauti daugelyje svarbių šalies statybų, bet tokio plataus užmojo, kaip čia, dar neteko matyti, — pastebi statybos viršininkas G. Sereda. — Ignalinos atominės energetikos milžinas Tarybų šalyje bus pats moderniausias, pats galingiausias, pats ekonomiškiausias...

Maždaug prieš puštrečių metų didžiulėje dauboje šalia Drūkšų ežero į atominės elektrinės kompleksą buvo paklotas pirmasis kubinis metras betono. O dabar pagrindinėje statybos aikštelėje vis labiau ryškėja pirmojo energetinio bloko kontūrai. Čia, šituose metalo ir betono gniaužtuose, bus patikimai "uždarytas" atomas ir priverstas savo milžino jėga tarnauti žmogui. Šimtai tūkstančių kubinių metrų sunkiojo betono, sudėtingiausių metalo konstrukcijų suklota į pamatą, ant kurio "atsistos" pirmasis turbogeneratorius. O greta žmonės ir technika ruošia inžinierinius tinklus, stato modernų įrenginių kompleksą, kuriame biologiškai ir chemiškai bus valomas atominėje jėgainėje "atidirbęs" vanduo. Beje, elektrinė per valandą sunaudos ir vėl gražins ežeran beveik po pusę milijono kubinių metrų vandens!

Didelė statyba — tai ne tik pagrindinės aikštelės. Tai ir jos "užnugaris" — statybų industrinė

bazė. Per palyginti trumpą laiką čia pastatytos galingos gelžbetoninių dirbinių, armatūros ir medžio apdirbimo įmonės, tūkstančio vietų automobilių bazė su remonto cechais. Į pabaigą artėja termofikacinės elektrinės statyba.

Energetikos milžiną stato visa šalis. Iš Uralo ir Sibiro, Tolimųjų Rytų ir Vidurinės Azijos nenu-trūkstančiu srautu keliauja čionai metalas ir technika, statybinės medžiagos ir aparatūra. O dešimtyse šalies mokslinio tyrimo institutų, pramonės įmonių atominė jėgainė kuriami tobuli įrenginiai. Štai Leningrade pirmajam Ignalinos atominės elektrinės blokui baigiami gaminti branduolinio garo įrenginio elementai — keleriopai galingesni už sumontuotus pirmose atominėse elektrinėse. Charkovo Kirovo gamyklos kolektyvas ruošia Ignalinos atominėi elektrinei supergalingą 750 tūkstančių kilovatų garo turbiną, kuri pralenkia visus tokios klasės užsieninius agregatus.

Ignalinos atominis galiūnas ne tik labai pagerins liaudies ūkio ir gyventojų aprūpinimą elektra, bet ir leis sutaupyti daug organinio kuro, bus mažiau apkraunamas geležinkelio transportas. Juk atominė elektrinė per visus metus sunaudos tiek branduolinio kuro, kiek organinio kuro įprasto tipo elektrinė sudegina per valandą.

Kiekviena diena palieka ryškius pėdsakus ir naujos gyvenvietės — Sniečkaus statybose. Žaliuosiuose pušynuose prie Visagino ežero jau apsigyveno apie 10 tūkstančių žmonių. Siemet čia statomas kino teatras, pašto rūmai, dar vienas 280 vietų vaikų darželis, medicinos kompleksas, antroji vidutinė mokykla.

R. Česna

Vilnis, 1981 spalio 15

I LIETUVĄ ATKELIAVUS GAMTINĖMS DUJOMS

Savo dujų telkinių Lietuva neturi. Jos atkeliavo pas mus prieš 25 metus iš Dašavos — „dujų aruodų“ Ukrainoje. Dabar žydraja ugnele naudojasi daugiau kaip 20 Tarybų Lietuvos miestų, keliolika miesto tipo gyvenviečių ir šalia magistralinių tinklų esančių kaimo vietovių. Jeigu jų negautume, kasdien tektų iš tolimųjų ekonominių rajonų papildomai įsivežti maždaug po 250 vagonų pirmarūšės anglies. Taigi respublikos mastu kurui kasmet tektų išleisti maždaug 20 milijonų rublių daugiau negu dabar.

Gamtines ir suskystintas dujas šiandien naudoja beveik 8 tūkstančiai pramonės, energetikos, komunalinio ūkio ir buitinio gyventojų aptarnavimo įmonių. Vis plačiau dujos naudojamos žemės ūkyje. Joms padedant ruošiami pašarai, gyvulininkystės fermose sudaromas palankus mikroklimatas. Sėkmingai pasitarnauja žydraji ugnelė ir šiltnamiuose. Kartu su dujų ūkio darbuotojais respublikos mokslininkai sukūrė sistemą, kaip dujų dėka gauti didesnius ankstyvųjų daržovių derlius. Pastaraisiais metais respublikoje įgyvendinta plati darbų programa. Gamtinių dujų trasos nutiestos į Trakus, Telšius, Kaišiadoris, Birštoną, Šalčininkus. Per praėjusį penketį gazifikuotų butų miestuose padaugėjo 120 tūkstančių. Dujas gavo apie 100 tūkstančių butų kaime — jomis jau naudojasi maždaug du trečdaliai visų šeimų. Tai labai svarbu ne vien tik ekonominiu, bet ir socialiniu požiūriu: apskaičiuota, kad dujinė viryklė žemdirbio šeimai kasdien sutaupo 2-3 valandas. Antra vertus, dujas atsieina gerokai pigiau negu kitoks

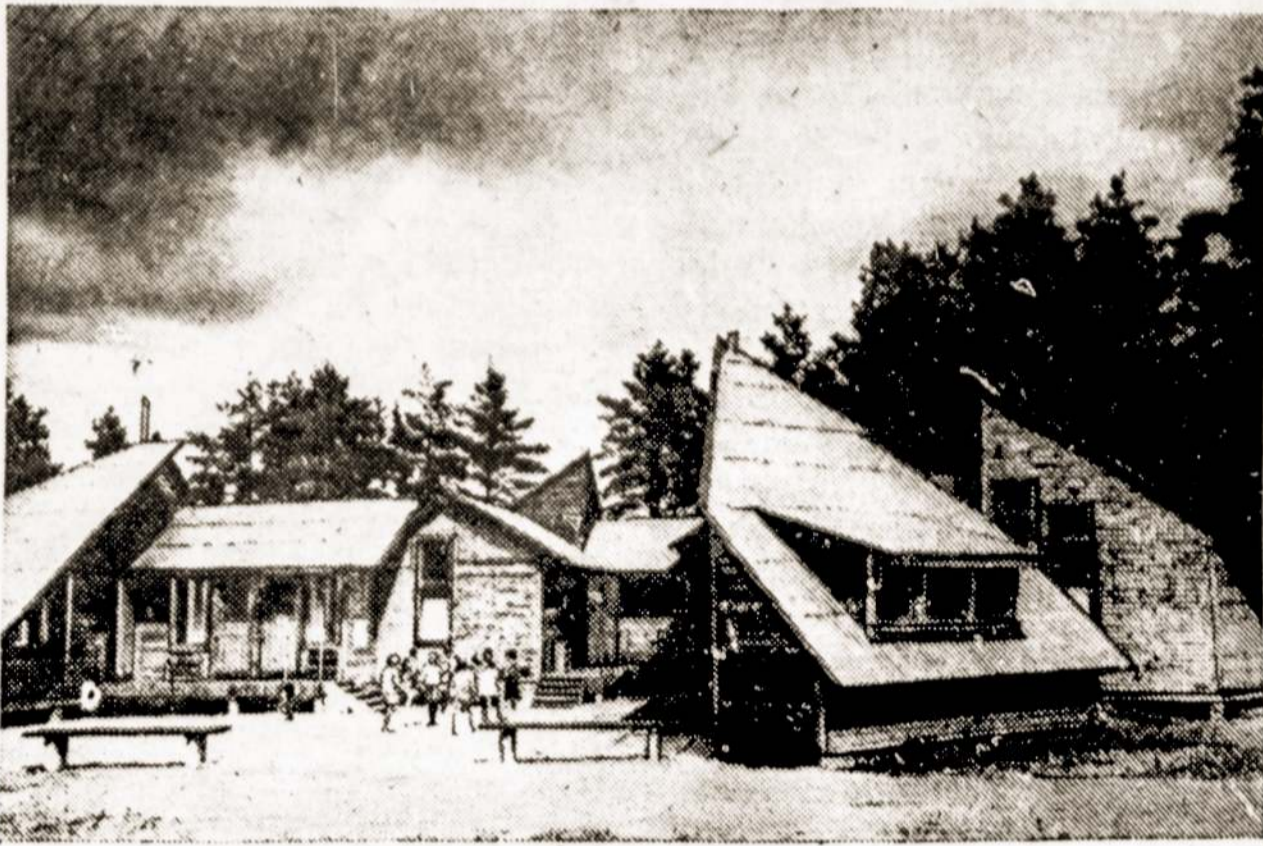
kuras.

Siekiant geriau aprūpinti ūkius ir kaimo gyventojus suskystintomis dujomis, išplėsta Šiaulių dujų pilstymo stotis: šis stambus kompleksas dabar be pertrūkio tiek dujas keliolikai aplinkinių rajonų. Praktiškai baigti ir Klaipėdos dujų pilstymo stoties pertvarkymo darbai: jos talka išaugo vos ne dvigubai.

Atsižvelgiant į augančius liaudies ūkio ir gyventojų poreikius, toliau plečiamos dujotiekių sistemos. Antai šalia magistralinio dujotiekių Panevėžys — Vilnius neseniai ėmė veikti dar viena linija, kuri pagerino dujų tiekimą Panevėžio, Šiaulių ir Klaipėdos vartotojams. Antrąją šaką gavo dujotiekis Vilnius — Kaunas. Tai magistralinio dujotiekių Vilnius — Kaunas — Kaliningradas, kurį numatyta užbaigti tiesi šį penketį, dalis. Jo ilgis respublikos teritorijoje sudarys beveik 200 kilometrų. Artimiausiais metais dujų „kelias“ bus nutiestas į Radviliškį, gamtinėmis dujomis galės naudotis ir daugelis Kauno, Panevėžio, Šakių, Ukmergės ir kitų rajonų ūkių.

Toliau plečiamos suskystintų dujų stotys ir bazės. Artimiausiu metu beveik dvigubai padidės Kauno suskystintų dujų bazės pajėgumai. Geriau aprūpinti vartotojus suskystintomis dujomis įgalins Mažeikių naftos perdirbimo gamykla. Praėjusį penketį respublikoje buvo pradėta įgyvendinti kaimo gyvenamųjų namų apšildymo panaudojant destilatą programą. Ji ir toliau bus plečiama.

Iš „Valstiečių laikraščio“

Baigėsi moksleivių vasaros atostogos. Šiomet respublikoje veikė daugiau kaip pusantro tūkstančio įvairių stovyklų. Jose atostogavo virš 180 tūkstančių vaikų.

Nuotraukoje: Nauja „Puntuko“ pionierių stovykla Mickūnuose, Anykščių rajone. A. Dilio nuotrauka

Mokyklos slenkstį peržengė 52,000 pirmaklasių

Tarybų Lietuvoje šiemet mokyklos slenkstį peržengė 52 tūkstančiai pirmaklasių, o palikti antruosius namus ruošiasi 28 tūkstančiai abiturientų. Į bendrojo lavinimo mokyklas susirinko daugiau kaip pusė milijono mokinių, iš jų 170 tūkstančių mokosi kaimo mokyklose.

Didelės, labai didelės aikštės reikėtų sutalpinti visoms gėlių puokštėms, sunėšoms į mokyklas. Jos skiriamos mokytojams. Tiems nuostabiai kantriems ir pasiaukojantiems žmonėms, kurie mums visiems atvėrė vartus į žinojimo pasaulį.

Siemet pedagogų gretas papildė 1879 aukštąjį mokslą baigę mokytojai. 1159 iš jų išvyko dirbti kaimo mokyklose. Iš 967 baigusių specialųjį pedagoginį vidurinį išsilavinimą 457 taip pat išvažiavo į kaimą.

Rajonų centrai kasmet pasipuošia naujais dideliais baltais pastatais — mokyklomis. Siemet pirmaklasiai ir abiturientai perkirpo juostas į naujų mokyklų duris Jonavoje, Kuršėnuose, į naujas patalpas persikėlė

Silutės 4-oji vidurinė mokykla. Tai, žinoma, nepilnas naujų mokyklų sąrašas.

TSKP XXVI suvažiavimas, paskelbęs XI penkmečio programą, numatė didelius darbus toliau vystant liaudies švietimą. Ir tai suprantama. Mokslo žinios nėra abstrakti sąvoka. Jos taipogi turi savo ekonomiją ir taupumą. Tai — kapitaliniai idėjimai į liaudies ūkį, kurie ateityje turi atnešti dideles moralines ir materialines pajamas.

Daug naujo atneš šie mokslo metai. Viena naujovė — eksperimentinė penkių darbo dienų savaitė mokyklose, kuri kol kas įvesta tik kai kuriuose rajonuose ir miestuose. Tai irgi liudija apie partijos ir vyriausybės nuolatinį rūpinimąsi jaunosios kartos auklėjimu, jos sveikata, jos ugdymu.

Gražiausių gėlių šventė atšvesta. Prasideda didelis darbas. Palinkėkime mokytojams, mokiniams ir jų tėvams gražios draugystės, kad ji atneštų sėkmę šiame atsakingame darbe. A. Čalnaris

Apie Marksizmo Leninizmo Universitetą Lietuvoj

[Iš pokalbio su Universiteto direktoriumi Leonu Vitaliu]

Drauge su kitomis mokslo įstaigomis naujuosius mokslo metus pradėjo ir Lietuvos Komunistų partijos Centro Komiteto marksizmo-leninizmo universitetas.

Į pirmą kursą šiemet drauge su filialais Kaune, Klaipėdoje ir Šiauliuose, priimta 2,800 žmonių. Tai įmonių, įstaigų vadovai, inžinieriai-technikai, kultūros, švietimo bei ideologiniai darbuotojai, darbo pirmūnai. Ir visi jie turi vieną tikslą: per keletą mokslo metų giliai išanalizuoti ir įsisavinti marksistinę-lenininę teoriją, o įgytas žinias pritaikyti propagandiniam auklėjamajame ir praktiniame darbe.

Universitete mokosi daugiau kaip šeši tūkstančiai klausytojų. Yra du fakultetai: ideologinių darbuotojų ir partinio-ūkio aktyvo. Fakultetuose 12 skyrių: marksizmo-leninizmo filosofijos, partinės statybos, tarybinės teisės pagrindų, mokslinio-techninio progreso pagrindų ir pramoninės gamybos valdymo, politinformatorių ir kiti.

Ryšium su TSKP CK nutarimu, šiemet pradeda darbą naujas skyrius, kuris ruoš lektorius ideologinės kovos problemoms. Tai šešias-

dešimties žmonių grupė, kuri, dirbs „Zinijos“ draugijoje, miesto partiniuose komitetuose. Beje, visuose universiteto skyriuose įvedamos dvi naujos disciplinos: TSKP ekonominė ir socialinė politika bei išvystyto socializmo problemos.

Universitete mokosi įvairiausių specialybių žmonės. 20 procentų universiteto klausytojų sudaro respublikos vadovaujantys darbuotojai. Kas ketvirtas klausytojas — pedagogas. Mokosi nemažas būrys komjaunuolių, kandidatų į TSKP narius, jaunų komunistų.

Universitete dirba prityrę, dideli pedagoginio darbo stažą turintys Vilniaus aukštųjų mokyklų dėstytojai. Paskaitas skaito 74 dėstytojai, 56 iš jų — docentai ir mokslo kandidatai, 6 — profesorai ir mokslo daktarai.

Siemet mokslo metų eigoje didelė reikšmė bus skiriama tokioms aktyvioms užsiėmimų formoms, kaip teorinės ir praktinės konferencijos, pasirošimas referatų aptarimui, diplominių ir kursinių darbų gnymui, klausytojų dalyvavimui socialiniuose tyrimuose. Daškevičienė

Didžiausiam Lietuvos kurorte — Palangoje per vasarą gydosi, ilsisi, atostogauja apie 400 tūkstančių žmonių iš įvairių Tarybų Sąjungos vietų.

Nuotraukoje: Nauji „Lino“ poilsio namai žemdirbiams.

T. Žebrausko nuotrauka

Kaimo statybos

Didelis kaimo statybų mastas Jonavos rajone. Dešimtajame penkmetyje ūkiuose atlikta statybos ir montavimo darbų daugiau kaip už 14 milijonų rublių, žymiai viršytos planinės užduotys.

Praėjusį penketį išaugo šiuolaikinė moderni Biržų tarpukinė gyvulininkystės įmonė. Beveik kiekviename ūkyje buvo statomi stambūs gyvulininkystės ir kitos paskirties objektai. Žemdirbiams pastatyti 451 individualūs gyvenamieji namai, iš vienkambių gyvenvietės persikėte 141 žemdirbių šeimos. Pastatyta nemaža švietimo, kultūrinės buitinės paskirties objektų.

Vilnis, 1981 spalio 15

Šį penketį bus baigtas 1200 vietų karvių kompleksas Žeminių kolūkyje ir stambus kiaulidžių kompleksas Kulvos kolūkyje. Iškilis 400 vietų karvidė Bukonių tarybiname ūkyje, šiuolaikinė žemės ūkio technikos gamybinė bazė Žeminių kolūkyje. Bus plečiamos karvių fermos Jonavos ir Bukonių tarybinuose ūkiuose bei Kulvos kolūkyje, kiekviename ūkyje įrengti stambiųjų ir sultingųjų pašarų paruošimo cechai.

Sparčiai plėsis individuali statyba. Penkmečio pabaigoje numatoma ūkių centrinėse gyvenvietėse turėti mokyklą, valgyklą, pirtį. Neatpažįstamai pasikeis Kuigalių, Kulvos, Cičinių, Bukonių gyvenvietės. A. Zubreckas

ST. PETERSBURG, FLA.

— Po ilgos ir karštos vasaros jau ir ruduo. Prasadėjo laikraščio "Vilnės" vėjus gauti naujų skaitytojų ir atnaujinimui senų. Už sukėlimą 15,000 fondo užtikrinti, kad "Vilnės" gyvuotų.

— Rugsėjo 12 įvyko L. L. D. 45 kp. susirinkimas. Nuo dabar pradedės mūsų parengimai ir sueigos. Susirinkimas buvo neskaitylingas, nors buvo dviejų mėnesių pertrauka. Pasirodo, kai kuriems reikia ilgesnių atostogų. Klimataš irgi daug reiškia. Dar vasaros karštis laikosi. Kuopa nutarė paaukoti Klubui \$300.00, o "Vilniai" ir "Laisvei" taip pat po \$300.00. Per tuos du mėnesius mirė 3 nariai: Vincas Paulauskas, Domicelė Vanagas ir Vera Norvilienė. Pastaroji sirgo apie 5 metus, mirė slaugymo namuose. Visai buvo praradus regėjimą. Vyras Tomas mirė pernai. Po pirmo vyro ji buvo Pocienė, seniau gyvenę Čikagoj. Čikagiečiams ji gerai žinoma.

— Liepos 31 d. mirė Sofija Urbonienė. Pirmiau gyveno Philadelphiaj, buvo 91 metų, sunkiai ir ilgai sirgo. Turėjo gerą dukterį, kuri ligonę namuose prižiūrėjo. Nuliūdime liko duklė Hellen Cheplikienė, ir žentas Vladas, 3 anūkės ir 10 proanūkių.

— Hellen Cheplikienė dabar padeda šeiminkėms virtuvėje. Cheplikai dar nauji Floridos gyventojai. Abu Amerikoj gimę, bet labai lietuviški. Vladas dainuoja Chore. Abu yra L. L. D. 45 nariai. Kai uošvienė sirgo ir Vladas Cheplikas susirgo. Pergyveno didelę operaciją. Dabar jau sveikas. Laukia, kada choras pradės veikti. Linkime Cheplikui sveikatos, o Helenutei sėkmės virtuvėje.

— Stefanija Yuknienė pavasarį puolė ir susižeidė. Neturint kam prižiūrėti, pasidavė į slaugymo namus. Išbuvo virš 3 mėnesių. Labai sumenkus, nors niekada nebuvo riebi. Bet šiaip gerai atrodo. Sako, kad spėkų neturi. Sustiprės kai pabus namuose.

— J. M. Milleriai buvo išvažiavę į Michigano valstiją, kur ne taip karšta. Sakė žuvavo, uogavo. Grįžo patenkinti.

— Jack White pabuvojo pas seserį Čikagoj. Adelė Budrienė, buvo išvažiavus į Čikagą pas dukrą Stella Darašką, visą vasarą būna Čikagoj pas dukrą.

— Povilas ir Aldona Aleknai buvo išvykę mėnesiui laiko į Tarybų Lietuvą. Ten Povilas atšventė savo 75 metų gimtadienį. Linkime Povilui dar daug gimtadienių sulaukti ir sveikam būti.

— J. Andriulienė, džiaugiasi sulaukus proanūkių. Naujagimis svėrė 10 sv. 4 oz. Linkiu sveikam augti.

— Klubo prezidentas Valys Bunkus nebuvo niekur išvažiavęs. Visą vasarą dirbo apie savo namą. Pavasarį Valys ir Vera Bunkai nusipirko naują namą. Yra daug darbo, kai nori pasidaryt patogiau. Linkiu Bunkams daug laimės naujame name.

— Floridiečiai vasarą važiuoja kur vėsiau, tai į rytus ar į vakarus. O rytiečiai važiuoja į Floridą sušilt. Leonas ir Gertrūda Raskauskai liepos mėnesį buvo atvažiavę pas savo tėvus, Andrių ir Moniką Raskauskus. Išbuvo iki rugpjūčio mėnesio. Gertrūda Raskauskienė yra žymi dainininke. Ji visada mums padainuodavo kai atvažiuodavo į Floridą. Siemet mes jos

gražaus balso negirdėjom, nes Klubas buvo per vasarą uždarytas. Labai gaila. Gal kitais metais atvažiuos, kai Klubas bus atdaras. Surengsimė mes jai koncertą.

— Pas Juozą ir Bronę Vaitkus visada kas nors svečiuojasi. Jie labai svetingi ir turi daug draugų. Ir dabar vieši jų giminaičiai iš Čikagos.

— Juozas Dobrow buvo išvykęs į New Yorką ir New Jersey valstiją. Aplankė sūnų ir draugus. Važiavo savo automobiliu virš 1,600 mylių. Tai didelė kelionė vienam. Jis nenorėjo skrist lėktuvu, nes simpatizuoja kontrolierių streikui. Sveikinu už tai Juozą.

— Valerija Kuzmickienė aplankė visas savo seseris, Penn., New Jersey, Ohio, Illinois. Pabuvojo pas sūnų Čikagoj ir dukrą Ohio. Valerija pervažiavo daug valstijų. Aplankė daug senų pažįstamų bei vaikystės draugus. Grįžo labai patenkinta, pilna energijos. Ji žino, kad per visą žiemą ji mus visus maitins. Jos laukia dideli darbai. Ji dirba virtuvėje, dainuoja chore ir solo.

— Lilija Novak buvo išvažiavus į New Jersey pas sūnų. Aplankė daug draugų ir pažįstamų. Grįžo gerai pailsėjus.

— Svečiuojasi pas motiną ir seserį Richardas Janulis. Jis yra Helen Sarkiūnienės sūnus. Linkiu Richardui neskubėti ir ilgiau paviešėti pas mus Floridoj.

— Rugsėjo 1 dieną prasidėjo "Vilnės" vėjus atnaujinti seniems prenumeratoriams ir gauti naujų skaitytojų. Skaitydami "Vilnį" sužinosite, kas dedasi visame pasauly. Parankumui matykite J. Andriulienę. Ji jums patarnaus.

— Parengimai dabar vyks kas šeštadienį; pietūs 12:00 val. Klubo svetainėje 314 15th Ave. So. Kviečiame visus. J. Andriulienė

San Francisco Cal.

1981 m. birželio 19 mirė Aleksandras [Alex] Mugianis, sulaukęs 87 m. amžiaus, gimęs Lietuvoje, kaimo, mažo ūkininko šešių asmenų šeimoj. Amerikoje išgyveno 68 metus.

Aleksas atvyko į Ameriką 1913 m. pas brolių Stoughton, Mass. Po kelių metų brolis sugrįžo į Lietuvą, o Aleksas persikėlė gyventi į Worcester, Mass.

Ten gavo mašinisto darbą. Priklausė ir daug veikė mūsų organizacijose, Socialistų 40 kp. ir LLD.

Susipažino su Konstancija Jasinskaitė, kuri irgi buvo tosė kuopose veikli. Jie apsivedė 1920 m. rugpj. (Aug.)

Po poros metų jie persikėlė į Oakland, California, nes ten gyveno Konstancijos brolis. Aleksas susirado mašinisto darbą, o Konstancija dirbo valgyklose, kaip padavėja (waitress), o vėliau klubuose ir privačiuose pietų parengimuose.

Aleksui nepatiko mašinisto darbas, tad išmoko pinti kėdes, stalus ir kitus dalykus iš medų. Darbas pavyko, bet buvo daug rūpesčių, tad nutarė išmokti plaukų kirpėjo amato. Keletą metų dirbo padėjėju. Bet Alekso sveikata sublogėjo, reikėjo darbą keletui metų palikti. 1941 m. jie jau buvę įsikūrę savam namely. Jo sveikata pagerėjo, atsidarė savo plaukų kirpėjo įstaiga ir dirbo pats vienas iki išėjo pensjon.

Pas Mugianius turbūt 1928 metais atvažiavo Juozas, Ksavera ir dukra Eugenija iš Easthamptono, Mass. dėl Eugenijos sveikatos. Apsistojo iki susirado savo namus. 1947 metais atvyko Konstancijos

sesuo su šeima: Dorothy, Frank ir sūnus Raymond Machuliai iš Worcester, Mass. Jie irgi gavo prieglaudą pas Mugianius iki įsikūrė savo namuose.

Aleksas dar būdamas Worcesteri priklausė prie senojo susivienijimo, o Kalifornijoj persikėlė į vietinę kp. San Francisco. Dirbo komitetuose ir sykiu su Chapliku ir kitais palaikė mūsų pusę. Kuomet įvyko susivienijimo skilimas, jisai su Karosais, Chaplikais, Sobels ir kitais sutvėrė LDS kuopą San Francisco, o vėliau sutvėrė LDS 169 kp. Oaklande.

Aleksas daug veikė mūsų organizacijose ir rėmė pažangią spaudą. Sveikatai pablogėjus per paskutinius penkius metus jau negalėjo veikti, bet lankydavo susirinkimus ir parengimus. 1980 metais, gavo širdies priepuolį. Ligoninėj išbuvo keletą savaičių, o paskui gydėsi namuose. 1981 metais buvo išvežtas su ambulansu į ligoninę keletą kartų ir birželio 19 jau nebesugrįžo, numirė vežant į ligoninę.

Palaikai buvo sukremuoti ir padėti į mauzolėjų. Labai gaila, kad netekome idėjos draugo. O Tau, Konstancija mes visi linkime ištvėrmės ir stiprios sveikatos.

MIRĖ KIM ST. LUKE

1981 liepos 2 staiga mirė Kim St. Luke, sulaukus 46 m. Jos jaunesnis sūnus Jamie parėjęs namo rado motiną ant grindų negyvą. Šaukė pagalbos, buvo bandyta ją atgaivinti, bet per vėlu. Ligoninėj pasirodė, kad mirė nuo aukšto kraujo spaudimo.

Prieš tai aš kalbėjau su ja telefonu. Jinai tada man pranešė, kad lanko gydytoją, kuris tiria jos sveikatą. Negaliu suprasti, kaip tokia nelaimė ištiko.

Kim yra anūkė gerai žinomos Alice Yonikienės. Jinai nors toli gyvendama, Kingston, N. Y. pas sūnų Leoną ir marčią Joscelyn visuomet rūpinosi Kime ir jos sūnumis. Beje prieš 7 metus juos įrašė į LDS 169-ta kp. Oaklande.

Namie gyvena sūnus Jamie ir John Christian St. Luke. John su kitų pagalba sutvarkė, kad motinos palaikai buvo sukremuoti ir kol kas randasi urnoj jų bute.

Jamie, vos 18 m., gyvena su motina, o John, 20 m. amžiaus, jau dirba ir gyvena atskirai. Motinai mirus, jie dabar sykiu gyvena.

Gaila jaunos moters ir jauno vyro. Reiškiam gilią užuojautą sūnums, Alice Yonikienėi ir jos šeimai. Violet Taraškienė

DETROIT, MICH.

NAUJAS PILIETIS

Sužinojome, kad rugsėjo 17 d. gimė dar vienas naujas lietuviškas pilietis. Klubietė Beverly Rye Olin susilaukė sūnelio, kurio vardas yra Mark Olin. Tėvas George Olin (Ulinskas) ir motina Beverly Rye Olin yra labai linksmi susilaukę sūnaus, nes jau jie turi gražią mergaitę Renee. Džiaugiasi grandpa bei grandma Alfons ir Emma Rye ir grandpa bei grandma Algird ir Ann Olin (Ulinskai); taipgi didukas Frank Ulinskas ir teta Elizabeth Ulinskas.

BIZNIERIAI

Jauni pažangiečiai lietuviai susirenka vieną kartą į mėnesį apkalbėti, kaip sekasi jų investavimas ir visokius šėrus. Moterys susirinko rugsėjo 12 d. Topinka valgykloje,

turėjo susirinkimą ir skanūs pietus. Vyrai susirinko tą pačią dieną vakare Al Stacey namuose. Susirinkimas praėjo sklandžiai, o po susirinkimo namų šeiminkė Alice Stacey patiekė visiems skanią vakarienę.

OPERETĖ

Detroit pastatė operetę vardu "Camelot". Tai visiems gerai žinoma graži operetė su gerais dainininkais-lošėjais. Ją pamatyt susitarė trys poros klubiečių: Kęstutis ir Antoinette Garelis, Al ir Alice Stacey, ir Alfons ir Emma Rye. Nuvyko rugsėjo 16 d. po pietų, o po programos visi buvo vakarienės Zubok's valgykloje, Dearborne. Sakė operetė nepaprastai graži ir verta visiems ją pamatyt. Ją vaidino Masonic Temple Teatre iki spalio 11 d.

ČIKAGOJE

Anksti ryte rugsėjo 12 d. Teofilė Masienė ir Stefanija su mašina patraukė į Čikagą aplankyti S. J. Jokubką ir jo žmoną Onytę. Pasi-taikė graži šilta diena ir važiavimas per laukus tikrai buvo malonus. "Vilnės" redaktorius S. J. Jokubka rengėsi eit į ligoninę patikrinti sveikatos. Apsistojome pas drg. Jokubkus ir ne tik linksmi, bet naudingai praleidome šeštadienį. Ant rytojaus, rugsėjo 13 d., važiavome pietauti pas "Vilnės" administratorę Helen Bordner, kuri gyvena Oak Forest, Illinois. Elenutė ir jos malonus vyras Bobby Bordner patiekė skanūs pietus. Dalyvavo vilniečiai Frank ir Antoinette Vaitkus, John Feiza, Antanas Litvinas ir Jokubkai. Po pietų buvo geras pasikalbėjimas dėl "Vilnės". Buvo prisiminta ir viešnagės Tar. Lietuvoj, nes šią vasarą tėvų žemėje viešėjo S. J. Jokubka, John Feiza ir Frank Vaitkus su žmona Antoinette. Pirmadienį Chryslerio mašina traukė mudvi į St. Clair Shores su gera nuotaika. Dėkui čikagiečiams už priėmimą ir draugiškumą.

RUDENS BANKETAS

Detroito Lietuvių Klubas vėl rengia Rudens banketą, kuris įvyks sekmadienį, spalio-October 25 d. klubo patalpose, 4114 W. Vernon Highway, 1 val. po pietų. Klubu nuolatiniš šeiminkės jau rengiasi visiems patiekti nepaprastai skanūs pietus. Lauksime detroitiečių, klubiečių ir kanadiečių.

VAJUS

Rugsėjo 1 d. prasidėjo "Vilnės" vėjus atnaujinimui prenumeratoru. Atrodo, kad ir vėl Stefanija visus aplankys ir atnaujins prenumeras. Matykite ją susirinkimuose ir klubo bankete. Stefanija

HOT SPRINGS, ARKANSAS

Siemet rugsėjo 15 d. man sukako devyniasdešimt metų amžiaus. Šia proga laikraščiu "Vilniai" aukoju nuo kiekvienų metų po doleri, linkėdamas, kad "Vilnis" lankytu lietuvius dar daug metų.

Prie šių \$90.00 pridėdu dar \$10.00 už prenumerata. Vadinasi, pasiunčiu visą šimtą dolerių.

Be to dar, "Vilniai" aukojo šie skaitytojai: St. ir Nat. Gauciai \$25.00, Petras Senkus \$20.00, Petras Stasiukaitis \$10.00, Juoz. ir Juze Žiuriai \$10.00. Visi jie "Vilnės" štabui linki geros sėkmės, sveikatos.

Iš viso čia įdėdu \$165.00 čekį.

Su geriausiais linkėjimais, mieli draugai.

B. F. Kubilius

Vilnis, 1981 spalio 15

Redlands, Cal.

ADELE ŽIKSIENĖ [ZIX] PRISIMINUS

Šių metų rugsėjo 17 d. mirė Adelė Žikšienė-Strižauskaitė, išgyvenusi senyvą amžių. Gimusi ir augusi Vilkaviškio rajone Pūstapėdžių kaime. Visa Strižauskų šeima emigravo į JAV dar prieš Pirmąjį pasaulinį Karą. Atvažiavę apsisusto San Francisco mieste.

Su velione Adele ir jos gyvenimo draugu Kazimieru (mirė 1973 m.) susipažinau 1967 m.: LLD ir LDS kuopų susirinkime — Yucaipose miestelyje. Žiksai kiek anksčiau buvo persikėlę iš Čikagos į Redlands, Cal. ir pastoviai apsigyvenę.

Adelė Žikšienė buvo abiejų organizacijų narė ir aktyviai veikė abejose. Visuomet jai rūpėjo organizacijų reikalai ir darbininkiškos spaudos išlaikymas. Per visą savo ilgą ir sąmoningą gyvenimą, niekuomet neatsisakė padirbėti kuopų valdybose ar bent ką parašyti iš kuopų veiklos į "Vilni" ar "Laisvę". Finansiniai aukodavo, kur matydavo reikalą ir gana dažnai.

Ankstoką šių metų pavasarį mieloji Adeliukė buvo užgauta lengvo paralyžiaus ir atrodė, kad laipsniškai taisyti. Kiek vėliau turėjo operaciją. Pasikankinus po operacijai, skausmuose nutrūko jos gyvybės gija.

Velionė paliko liūdėsyje dukrą sergančią Lee DeStefano, (gyv. Palm Desert), anukę Stephanie Walker ir jos vyrą Čilin, (gyv. Meksikoje), brolių Frank Strauss (gyv. Redlands) ir daugelį giminių.

A. Žikšienės palaikai buvo sukremuoti ir padėti į mauzoliejų, sienoj šalia jos gyvenimo draugo Charlio.—Amžinai ramybei.

P. Žilinskas

Linkeėjimai iš Arizonos

Gavome laiškutį nuo A. ir B. Cherman iš saulėtos Arizonos ir jame \$15. Iš jų \$10 už "Vilnies" prenumeratą ir \$5 paramos. Rašė, kad pas juos labai šilta, bet pastaruoju laiku ima šiek tiek atvėsti.

Cherman prašo pasveikinti čikagiečius ir palinkėti visiems geros sveikatos. Be to, jie sako, kad gerokai išsiilgę savo senų draugų. Bet jau ima paprasti ir išigyti naujų draugų.

Dėkui jiems už linkėjimus ir už nepamiršimų paremti laikraščio.

Vilnietė

NEKAD NEPAMIRŠTA UŽEITI

Andy Dilks nežiūrint kad nearti Čikagos gyvena — Hobart, Ind., bet dažnai atvyksta į Čikagą asmeniniais reikalais. Ir kiekvieną kartą, kai atvyksta, niekad nepamiršta užeiti į "Vilnies" įstaigą. Užaina netušias, jeigu ne dešimkę ar daugiau, tai penkinę visuomet palieka. Šį kartą užėjęs įteikė \$50.00 laikraščio fondui, be to dar užmokėjo prenumeratą į Lietuvą savo giminei ir atsinaujino savo.

A. Dilks dažnai matome ir parenkimuose. Atvyksta jis su savo dukra ir žentu susitikti su pažįstamais, draugais, šnektelti ir pasivai-

Antanas

Vilnis, 1981 spalio 15

TARP MŪSŲ

— Operos dainininkė Gerry Mikuzienė ir jos vyras Frank išvyko atostogų į Connecticut ir Massachusetts valstijas pasigrožėti rytinių valstijų gamtovaizdžiais. Ta proga ketina stabtelėti pas Gerry seserį Helen Lewis taipgi aplankyti Anna Peters dukrą Joanne Chicks ir jos šeimą.

— Buvusi chorų mokytoja Anna Peters-Petrušienė persikėlė gyventi į savo sesers ir švogerio — Mary ir Juliaus Urbikų — namų apartamentą, 3130 S. Lowe Ave., Chicago, Ill. Tikisi, kad arčiau artimųjų bus smagiau.

— Daugeliui žinoma chorų mokytoja ir balsu lavintoja Alice Stephens susirgo. Rašant šią žinią randasi Holy Cross ligoninėje.

— Iš Pennsylvania buvo atvykęs Wally Murelis, buvęs roselandietis, aplankyti savo buvusią darbovietę Walker Vehicle. Taipgi aplankė savo jaunystės dienų draugą Paul Krauchunas. Tuo tarpu Dorothy Murelis visiems savo pažįstamiems Čikagoje perduoda geriausius sveikinimus.

— Telefonu iš Floridos Emily Drobis papasakojo, kad nuykusi pas dukrą Gussie į Ashland, Oregon, puikiai pailsėjo ir turėjo gana gerus laikus. Emily ketina kitais metais vykti pavišėti į Lietuvą su "Vilnies" skaitytojų turistine grupe.

— Anna Krisiken papasakojo, kad plačiai visiems žinomos "Lakštutės" šiuo metu intensyviai repetuoja padainuoti seniems žmonėms Hickory Hills Senior Citizens klube, taipgi, kad ruošiasi programoms vilniečių didesniuose bei mažesniuose parengimuose, kai prasišės jų sezonas žiemos metu.

— Su visasąjungine turistine grupe Čikagoje lankėsi Lietuvos prekybos ministro pavaduotoja N. Strazdaitė, vilnietis architektas A. Dobkevičius ir Druskininkų kurorto vyr. gydytojas P. Jankauskas.

— Iš Hudson, Ma., Charles K. Urban užprenumeravo laikraštį "Vilni" savo giminaitei Stepankevičienei Onai į Lietuvą.

— Kamuojaama arthričio Ona Jokubkienė vis dar tebelanko Cook County ligoninės kliniką, kurios gydytojų priežiūroje beveik jau metai.

Elenutė

APLANKĖME BESSIE PAVILIONIENĖ

Rugsėjo 23 d. su draugais Frank Puodžiuku ir Mary Tampkins aplankėme buvusią roselandietę Bessie Pavilionienę, kuri dabar gyvena Dolton, Ill., pas posūnį Albertą ir jo žmoną Helen Pavilionius. Radome Bessie gerai nusiteikusią, tik sveikatoje ne taip tvirtą. Pasikalbėjome apie praeitus laikus, kuomet ji su savo velioniu vyru Juozu gyveno Roselande ir visur dalyvavo. Bessie skundėsi, kad dėl akių nusilpnėjimo, mažai galinti skaityti, bet "Vilnies" reikalų nepamiršo. Mums atsiveikinant įteikė "Vilniai" paramos \$10. Be to, pasimokėjo už prisiminimą spaudoje vyro mirties sukakties \$15.

Grijdami sustojome pas kitą buvusią roselandietę Oną Barisienę, kuri gyvena Blue Island, Ill. Ją radome gerai nusiteikusią ir puikiai atrodančią.

Malonu buvo pasimatyti ir pasikalbėti su buvusiom roselandietėmis, kuriomis teko veikti pažangiose organizacijose.

J. Urmonienė

Chicago Bids Mary Yuškauskas A Sad Farewell

On September 6, 1981, Mary Yuskas, widow of Barney Yuskas, died in a hospital in Omaha, Nebraska, at the age of 81. She was cremated, and her ashes returned to Chicago by her daughter Ruth Wengel. They will be placed in an urn in the Lithuanian National cemetery chapel beside that of her husband, Barney, who died April 19, 1973.

Family members and friends gathered at the Lithuanian National Cemetery chapel at 11 A. M., September 12th, for the Memorial services. A podium held an urn containing Mary's remains, flanked by a bouquet of roses on either side, and in the center a picture of Mary and Harry during happier times — their 50th wedding anniversary. Paul Ridikas delivered a touching tribute and eulogy, while Estelle Bogden and Valeria Urbikas provided the music and emotional songs of farewell.

It was a moving moment when the single picture of Barney Yuskas

was replaced by a picture of a smiling and happy Barney and Mary celebrating 50 years of shared life and love. This picture will be placed in the niche in the chapel, together with identical urns containing their remains. They have been reunited at last!

It was tragic that Mary did not have the opportunity to enjoy her last years in good health after having taken care of her husband for so many years. Most Lithuanians remember Barney's serious health problems which necessitated years and years of alternate care at home, in the hospital, and in the nursing home. Mary never complained, nor did she ever complain of her own deteriorating health problems.

After Barney's death, Mary continued to live in the apartment until her health became so bad that her daughter Ruth finally persuaded her to come live with her, her husband Lou, and family in Omaha, Nebraska. We are so happy for her that she consented!

At the conclusion of Memorial services, all those present were invited to come to Landmark restaurant where family members renewed nostalgic remembrances with long time friends and relatives. It was sad that Mary Yusk — Algeard's wife — was unable to come to the funeral as she and her mother-in-law had been very close, but she, herself, was in the hospital.

Mary will be missed by her daughter Ruth (Lou) Wengel; grandsons Robert, Steven and Larry (Sue) and great granddaughter Sarah Wengel.

By son Algeard (Mary) Yusk, grandson Timothy Yusk and granddaughter Patricia (James) Spencer and great grandchildren Daniel and Laurie Spencer, also by other relatives and many friends.

Nellie DeSchaaf

NUOTAIKINGAI PRALEIDOME LAIKĄ WISCONSINE

LDS 2-roji apskritis gavo kvietimą iš LDS 7-tos apskrities, kad prisistume broliškus delegatus į jų konferenciją, kuri įvyko rugsėjo 20 d. West Ellis (Milwaukee), Wisc. Vykome 3 atstovės: Eva Sankus, Mary Montvilas ir Isabelle Peters, Čikagą palikome anksti rytą, suspėti laiku būti konferencijoje, kuri prasidėjo 10 val. ryto.

Nuvykome laiku. Delegatų buvo gražus skaičius. Iš raportų, pasirodė, kad kuopos darbuojasi ir gauna naujų narių. Manau, kad konferencijos sekretorius plačiau parašys apie jos eigą.

Turėjau garbės pakviesti LDS 7-tos apskrities komitetą, kad atsiųstų broliškus delegatus į mūsų LDS 2-ros apskrities konferenciją, kuri įvyks spalio 25 d., 10 val. ryto, "Vilnies" salėje. Kada pranešiau, kad gavome sutikimą iš LDS prezidento S. Gugo, kad jis dalyvaus ir parodys jo paties susuktus kino filmus lankantis T. Lietuvoje, tai sulaukėme šiltą atgarsį apie atvykimą skaitlingos delegacijos.

Po konferencijos buvo skoningi pietūs ir draugiški pokalbiai. Į Čikagą grįžome puikioje nuotaikoje. Savo sankeleives palikau jų namuose, o pati grįžau į namus apie 4 val. po pietų.

Isabelle Peters

9

Nepamirso paremti laikraščio

Darbščioji drg. Helenutė Pajūnienė, pasimokėdama už laikraščio prenumeratą, įteikė \$3 paramos. Ji palinkėjo, kad "Vilnis" dar ilgai gyvuotų ir teiktų teisingas ir svarbias žinias iš Tarybų Lietuvos ir viso pasaulio. Prie progos noriu priminti, kad drg. H. Pajūnienė mes matome kiekviename susirinkime dirbant. Ji niekad neatsisako ištiesti pagalbos ranką sueigose, nežiūrint ar ji yra komisijos narė ar šiaip atvykusi kaip viešnia į pažmonį. Ją galime lyginti prie darbščiosios bitelės.

Vilnietė

BRANGU MAITINTIS RESTORANUOSE

Restoranuose maitintis darosi vis brangiau ir brangiau. Per metus pabrangsta kelis kartus.

Štai užėjau į valgyklą. Paprašiau dviejų riekučių lietuviškos juodos duonos. Prie jos pridėjo gabaliuką margarino ir tiek pat uogienos. Už šį "patiekalą" ir kavos puoduką, įskaitant 7 centus taksu, sumokėjau \$1.07. Oficiantei irgi reikėjo palikti kiek nors. O jeigu būčiau valges kaip pridera pusryčius! . . .

Antanas

Cicero, Ill.

— Keturioliktoj gatvėj laikrodininkui Kiškūnui ir priešais jį geležies krautuvei vandalai išmušė langus.

— 1508 So. 49 Ave. Edmundas Paulauskas grandine pririšo dviratį, bet vis tiek pavogė.

— 1505 So. 49 Ave. mažas vaikas ėmė vaistų, buvo skubiai nuvežtas į ligoninę.

— 1515 So. 49 Ave. ugniagesiai užgesino ugnį, bet čia rado vogtų automobilių, kuriuos vagys ardydavo ir pardavinėdavo jų dalis.

— Netoli St. Anthony banko, 15th ir 49th Ct., dienos metu (1 val. popietėj) buvo išprievartauta mergina.

— Prie karčemos, 15th ir 49th Ave., buvo nudurta jauna mergina. Nuo 14 gatvės subėgo jaunimas su retėžiais ir lazdomis. Smarkiai bėrėsi, bet nesusimūšė.

Jona Feiza

Aukos laikraščio fondui

\$100.00: Elizabeth Batutis, Chicago, Ill.
\$90.00: Ben ir Mildred Kubilius, Hot Springs, Ark.
\$55.00: E. Fraimont, Somerville, Ma.
\$50.00: Anna Remeikis-Miller, Pitts., Pa.
\$45.00: J. Vaicekauskas, Binghamton, N. Y.
\$25.00: Amelia Murieka, Milford, Ct.; M. Mihosonek, Chicago, Ill.; St. ir N. Gaučius, Hot Springs, Ark.; Eugene ir Eugenia Stanley Warren, N. J.; Anna Babarskas, Richmond Hill, N. Y.; K. Danisevich, Middlebury, Ct.
\$20.00: Martha Plauska, Chicago, Ill.; Paul Sakalauskas, Chicago, Ill.; Petras Sendus, Hot Springs, Ark.; Francis Lawrence, Palo Alto, Cal.; George Shatkus, Peoria, Ill.
\$15.00: Cecelia Premesu, Warren, Mich.; Jos Jordon, Palm Beach Garden, Fla.; M. Hacinkiecicz, Great Neck, N. Y.
\$10.00: Mary Martuza, Racine, Wisc.; Mrs. P. Kuiras, Clearwater, Fla.; E. Margis, Grand Rapids, Mich.; K. Kazlauskas, Grand Rapids, Mich.; Petras Stasiukaitis, Hot Springs, Ark.; Juozas ir Juzė

Zuiriiai, Hot Springs, Ark.; Ig. Baches, South Orange, N. J.; A. Fischer, E. Patchogue, N. Y.; Stella Danis, Miami, Florida; W. E. Pozer, Falsom, Pa.; Stanley Zolpe, Villa Park, Ill.; Helen Bernotas, St. Petersburg, Fl.; Frank ir Gerry Mikužis, Hickory Hills, Ill.; Adelė Acius, St. Petersburg, Fl.; K. Wilbasis, Lemont, Ill.; Veronica Mockaitis, Euclid, Ohio; A. Lisniek, Kenosha, Wisc.; Mrs. K. Sanders, Glen Ellyn, Ill.; M. Urban, Union City, Mich.; N. Kvetkas, N. Miami Beach, Fl.; I. Karbon, Denver, Co.
\$5.00: S. Wilkunas, Grand Rapids, Mich.; Paul Boika, Euclid, Ohio; Mary Pikilinges, Auburn, Ill.; Joseph Simel, Colt's Neck, N. J.; S. Shlakis, Lawrence, Mass.; M. Valinchus, New Haven, Conn.; S. Kanapė, Coral Springs, Fla.; Agnes Palton, Cleveland, Ohio; Nellie Pechis, Pauley's Island, S. C.; Elizabeth Klimas, Manchester, Conn.
\$3.00: B. Kirstukas, Chicago, Ill.; H. Pajunas, Chicago, Ill.; Ann Masienė, Chicago, Illinois.
\$1.00: J. Senkus, Grand Rapids, Mich.

KAIP EINA "VILNIES" VAJUS

Prenumeratomis atnaujinti vajuos darbas jau prasidėjo. Šioje suvestinėje tik pradžia. Dar sunku pasakyti, kaip jis vyks, tačiau tenka laukti, vadininkai ir šiemet parodys meilę laikraščiu.

Šioje suvestinėje jau išsiriakio taip:

Adeline Susnis, Chesterland, Ohio	300
Elizabeth Margis, Grand Rapids, Mich.	260
Antonette Račkauskas, Ward Hill, Mass.	220
Julia Urmonas, Chicago, Ill.	200
Julia Marazas, Chicago, Ill.	200
M. Novitski, Miami, Fla.	120
Mary Strauss, Bridgeport, Ct.	80
Julia Andrusis, St. Petersburg, Fla.	40
St. Masytė, St. Clair Shores, Mich.	40
J. Daujotas, Benld, Ill.	40

Pavyzdinga giminaitė

Prieš savaitę pas mane apsilankė drg. Onutė Masienė. Ji man įteikė \$35 ir pasakė, kad iš jų pamokanti \$20 už savo mylimo dėdės Baltraus Kirstuko trečių mirties metinių prisiminimą, \$12 už laikraščio "Vilnis" prenumeratą ir \$3 paramos laikraščiu.

Ona Masienė išpildė savo dėdės prašymą, kad jam mirus būtų jo kūnas sukremuotas, pelenai nuvežti į Tarybų Lietuvą ir palaidoti šalia jo tėvelių. Ji prašymą patenkino. Be to, dabar prisimena jo kilnų atminimą ir nuolatos paremia laikraštį sakydama, kad to pageidavo jos vėlionis dėdė B. Kirstukas.

Užklausa, ar nesirengia vėl vykti į T. Lietuvą ir aplankyti dėdės kapą. Atsakė, kad labai norėtų. Be to, jos anūakai irgi norėtų kartu vykti. Bet šis klausimas teks išspręsti ateityje.

Smagu, kad savo duotą pažadą taip gražiai išlaiko. Tai tikra garbė Tau, Onute!

Vilnietė

SMAGU BUVO PASIKALBĖTI

Rugsėjo 19 d. rytą suskambėjo telefonas. Šaukė Nancy Bagdon iš Los Angeles, Cal. Po malonaus minčių pasidalinimo Nancy paklausė, ar gavau jos laiška. Atsakiau, kad ne. Ji nustebo, nes prieš 4 dienas pasiuntusi. Po poros valandų, tą pačią dieną, gavau laiška ir jame \$30, kur ji pasimoka už "Vilnis" prenumeratą, net už tris metus. Ji tuo būtų palengvina administracijai darbą ir užtikrina, kad patenkinta "Vilnimi" ir nori ją skaityti.

Savo laiku Nancy gyveno Čikagoje, o vėliau apsigyveno Kalifornijoje. Kiek vėliau pas ją nuvyko ir jos mylima sesutė Ona Mikulėnienė, dabar jau gerokas laikas kai mirė, o jos pelenai palaidoti Čikagoje, Lietuvių Tautinėse kapinėse šalia jos mylimo vyro Petro Mikulėno.

Esu dėkinga Nancy, kad nepamiršta mūsų ir pažangios spaudos.

Julija M.

SVEIKINAME

Benjaminą F. KUBILIŲ

Ryšium su jo 90-osiomis gimimo metinėmis nuoširdžiai ji sveikiname, linkime ilgiausių metų, visuomet pakiliuos nuotaikos, daug saulėtų dienų, o labiausia—sveikatos.

Būk visuomet žvalus ir linksmas, Benjaminai!

HELEN, BOBBY, ROBERT BORDNERS

KULTŪRIETĖS ATLIKO SVARBIAŲ PAREIGŲ

Rugsėjo 15 d. įvyko Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimas. Pirmininkė U. Juodaitienė atidarė susirinkimą ir vedė tvarką.

Valdyba davė išsamų savo veiklos raportą.

Vajininkė J. Marazienė raportavo, kad pradėjo darbą ir jau gavusi narių pagalbą. Taipgi priminė, kad laukianti daugiau talkos. Ji aplankė drg. Lucille Matuzienę ir parvežė visoms narėms linkėjimus. Lucille savo 85-to gimtadienio proga "Vilnis" namo remonto reikalui įteikė \$35, nuo metų po dolerį. Pranešta, kad drg. E. Klastauskienė sėkmingai sveiksta, o drg. R. Markūnienė krisdama susilaužė ranką. Linkėtina visoms sėkmingai pasveikti.

Skaityta "Vilnis" ir "Women for Peace" komiteto laiška. Pastarajame buvo prašoma pasiųsti delegaciją rugsėjo 19 d. į Washington, D. C., kartu su visos šalies delegacijomis pas prezidentą Reagan reikalauti, kad būtų sustabdyta branduolinių ginklų gamyba, o pasauliniai nesupratimai būtų sprendžiami

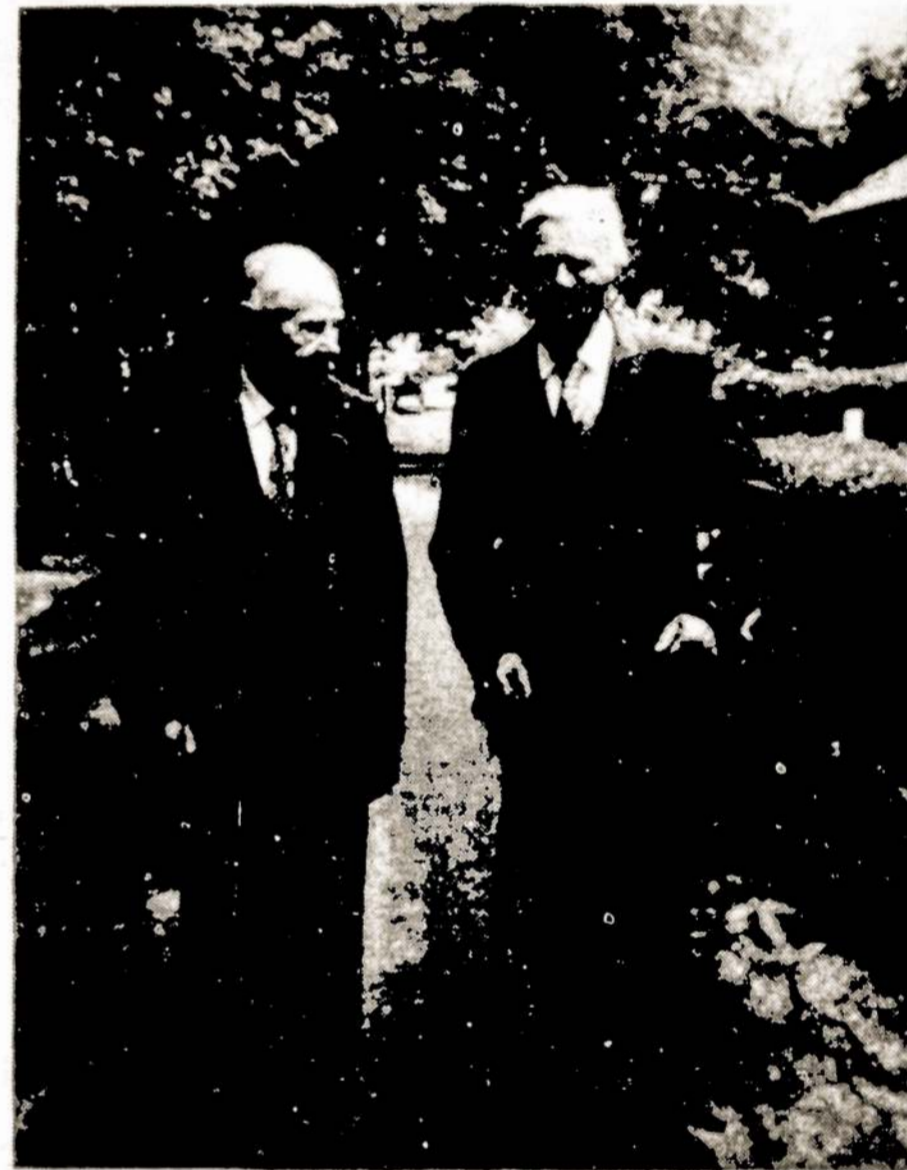
mi taikiu būdu. Narės vienbalsiai pasisakė už rėmimą to svarbaus žygio ir sudėjo lėšų padengimui kelionės į Vašingtoną po \$5: P. Malinauskienė, A. Butkis, M. Mihasonok, M. Marquardt, U. Juodaitienė; \$3: J. Marazienė; po \$2: H. Pajūnienė, A. Vaitkienė, O. Jakubauskienė, A. Mikolaitienė, E. Sankus, I. Peters; po \$1: O. Liutkauskienė, E. Bogden, P. Valentienė, V. Samuolienė, A. Copin. Viso narės sudėjo \$45. Prie to paties reikalo prisidėjo draugija su \$30. Tad viso nuo Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos įteikta maršavimo komitetui \$75.

E. Bogden kreipėsi į nares paramos maistu dėl Smorgasbord banketo spalio 4 d. Ji gavo gražių pažadų.

Atžymėti gimtadieniai šių narių: V. Kasparienės, Estella Chapas, J. Urmonienės, M. Gabrielės. Palinkėta joms sveiko ir ilgo amžiaus ir sudainuota Ilgiausių metų. Po susirinkimo buvo draugiškas pasivaišinimas. Vaišės paruošė U. Juodaitienė, H. Pajūnienė ir kitos narės.

Sekr. J. M-nė

ILGAMEČIAI "VILNIES" RĖMĖJAI

Genė Wallace iš South Orange, N. J., atsiuntė \$50.00 ir nuotrauką Igno ir Povilo Bachio. Abu jie sulaukė gilios senatvės. Nuotraukoje Ignas jau 91 metų, o Povilas—93.

Ignas šiuo metu gyvena pas savo

dukra Genę Wallace, 149 W. Montrose Ave., South Orange, N. J. Ji už jį rašo laiškus ir tvarko kitokią jo korespondenciją.

Ačiū jai už šią paslaugą. Elenutė Nuotraukoje: Broliai Ignas ir Povilas Bachiai.

KALBANT APIE PASTA

Paštas vis brangsta. Netrukus už laiško persiuntimą teks mokėti 20 centų, bet ar patarnavimas pagerės, prašosi klausimas. Kaip dabar yra, tai oi, oi! Iš Brooklyn, N. Y., laišku ateiti į Čikagą, kai kada trunka 5-6 dienos, iš Detroito—2-3 dienos, o dar iš toliau kai kada—daugiau kaip savaitė. Tuo tarpu iš Lietuvos, pavyzdžiui, rugsėjo 26 dienos laikraščiai oro paštu atėjo per 4 dienas. Paprastai, trunka 6-7 dienas. Bet yra atsitikimų, kad trunka 2 ir net 3 savaites.

Kodel taip yra, vieni vilkai teži- no. Gal kas galite pasakyti? Prašau.

Antanas

J. GRYBAS JAU NEBEGALI SKAITYTI

Daugeliui pažangių lietuvių yra gerai žinomas niujorkietis Jonas Grybas, savo laiku aktyviai reiškesis visuomeninėje veikloje. Šiuo

metu jis yra sunkiai sunegalavęs, gyvena Richmond Hill, N. Y., pas Ana Babarskienę.

Ana Babarskienė apie jį atsiuntė štai kokį laišką:

John Grybas, who lives in my home, received this reminder of his expired subscription and appeal for funds to Vilnis. Unfortunately, he has not been able to read or understand the paper for a couple of years, although I have tried to read to him at times. Perhaps at a later date I will try to settle this account with you.

In the meantime, I would like to make a contribution to the paper from myself of Twenty-five Dollars. I wish to congratulate you on the appearance and content of the paper and efforts to keep it alive and vigorous. Respectfully yours,

Ana Babarskas

Vilnis, 1981 spalio 15.

Laiškai ir parama

Dear Sir,

Enclosed is a check for \$75.00. Please take the money out of this check for the Subscription that I owe from Oct. 1980 to 1981. I want to pay in advance for one year as a renewal from Oct. 1981 to Oct. 1982.

The rest of the check use it as a donation for the paper.

Sincerely,

Elizabeth Freimont
Somerville, Mass.

Dear Friends,

Mrs. Amelia Noreika donates \$25.00 to "Vilnis" and renew her subscription to "Vilnis" \$10.00.

Sincerely,

J. Regely

Enclosed please find a check \$5.00. Good luck in your drive for funds.

Elizabeth Klimas
Manchester, Conn.

Iš Kenosha, Wis., A. Lisneck prisuntė \$20.00. Iš šios sumos \$10.00 už prenumeratą ir \$10.00 auka fondui.

Gerbiami vilniečiai:

Siandien, kai gavau "Vilni" pastebėjau, kad mano prenumerata pasibaigė praeitą mėnesį, o draugas redaktorius primena, kad reikia sukelti \$20,000, jeigu norim, kad laikraštis gyvuotų.

Rugsėjo 25 dieną man sukako 90 metų amžiaus. Tai nusprendžiau skirti spaudai \$90.00 — "Vilniai" \$45.00 ir "Laisvei" \$45.00. Džiaugiuosi, kad dar galiu savo ranka parašyti jums laišką ir pasiųsti auką.

Už prenumeratą trims metams rasite čia \$30.00 ir paminėjimui mano gimtadienio \$45.00. Viso siunčiu \$75.00 čekį.

Linkiu geriausios sėkmės.

Draugiškai, Jonas Vaicekuskas

Malonūs brangūs vilniečiai:

Labai apgailestauju, kad ir jūs sunkioje padėtyje kaip ir aš. Man šiemet reikia mokėti mokesčių už namą virš \$400.00, o sveikata silpna. Todėl tesiučiu tik \$10.00 fondui.

Mary Kvetkas

N. Miami Beach, Fla.

Dear Sirs:

I am sending \$20.00 for "Vilnis". I still don't know how much it is for a year. I enjoy the paper very much. I would like to send more but I am 86 years old and on a limited budget. Thank you for the letter.

Isabel Karbauskis [Karbon]
Denver, Colo.

Clevelandietė "Vilnies" vartininkė Adelene Susnis prisuntė atnaujinus prenumeratą Veronikos Mockaitis ir Agnes Palton. Be to, nuo Veronikos Mockaitis \$10.00 ir nuo Agnes Palton \$5.00 fondui.

Gerbiamieji,

Siunčiu jums čekį \$25.00. Tai bus auka "Vilnies" fondui. Kvito už auką nesiųskite, tegul būna sutaupti keli centai. Už "Vilni" aš užsimokėjau gegužės mėnesį.

Sveikinu visą "Vilnies" personalą, vartininkus ir "Vilnies" skaitytojus. Linkiu visiems stiprios sveikatos ir sėkmės vajaus reikaluose.

Draugiškai,

Charles Danisevich
Middlebury, Ct.

Vilnis, 1981 spalio 15

Dear Mrs. Kancere,

My father, Joseph Simel, received your letter of August 17 which told of the financial problems of "Vilnis".

Enclosed is a check for \$5.00 from him. He also sent a \$5.00 donation back in April when he renewed his subscription. He regrets he is unable to be of more help.

(His eyesight is failing so he asked me to write this letter for him.)

Best wishes,

Yours truly,

Lillian Simel
Duktė

Dear Vilnis,

I am sending \$10.00 to Vilnis in memory of my parents Robert and Ursula Smigelskas who were Vilnis readers in Detroit. I keep up with the doings in Detroit with my father's copy of Vilnis & Tiesa.

Alise D. Fischer

Gerbiamoji redakcija:

Nuo jūs gavau paraginimą, bet aš negaliu daug padėti, kiek norėčiau. Tai siunčiu, kiek išgalio, 15 dolerių. Atsiprašau, kad tik tiek.

Viso gero,

Cecilia Primeau
Warren, Michigan

LDS 2-ros apskrities konferencija ir pietūs

Servit J. Gugas

Dear "Vilnis" Manager:

Enclosed is a Money Order in the amount of \$20.00, it is for one sub-renewal and also a \$10.00 contribution for "Vilnis" fund. The sub is self explanatory.

To a successful "V" drive.

Sincerely,

Alvina Strich
Kenosha, Wisc.

Smagu pranešti, kad atvyksta LDS prezidentas Servit J. Gugas į LDS 2-ros Apskrities kuopų atstovų konferenciją, kuri įvyks spalio 25 d., 10 val. ryto, "Vilnies" salėje. Prašome visų kuopų atsiųsti pilną atstovybę. Būtų smagu, kad ir kuopų valdybos dalyvautų, galėsime plačiau ir nuodugniai apkalbėti LDS reikalus.

Konferenciją pradėsime laiku, nes 12 val. bus teikiami skoningo ir sveiko maisto pietūs. Papietavus bus rodomi paties S. J. Gugo Tarybų Lietuvoje susukti kino filmai. Gugas sako, kad jis nufilmavo pačias gražiausias ir įdomiausias Lietuvos vietas. Taipgi daug naujų pastatų. Kitaip sakant, turėsime pasigrožėti dabartinės Lietuvos vaizdais.

Pasižiūrėti kino filmų ir papietauti kviečiame atsilankyti visus geros valios lietuvius ir nuotaikingai praleisti sekmaadienį. Iš anksto užtikrinam, kad savo atsilankymu būsite patenkinti ir pasidžiaugsime dabartinės Lietuvos atsiekimais.

Lauksime LDS narių ir svečių gausiai atsilankant.

LDS 2-ros apskrities komitetas

Ex-Mainierių klubo susirinkimas

Susirinkimas buvo rugsėjo 19 "Vilnies" salėje. Prasidėjo 12 val. Prieš susirinkimą buvo pasivašinimas. Prie vaišių parengimo pasidarbavo Helen Pajūnienė ir Frances Jordan. Po pasivašinimo buvo atsineštų daiktų loterija. Pajūnienė už \$3 nupirko moterišką krepšį, Anna Pareida nupirko pyragą už \$2.25, Eva Sankus klubui dovanuoja \$1.00, Plauska — \$2.00. Iš viso klubas turėjo \$33.00 pajamų. Ačiū nariams už aukas.

1.35 val. klubo pirm. John Copin atidarė susirinkimą. Paprašė atsiesti ir minute tylos pagerbti mirusių narių Povilo Maselis ir Stanley Straukas atminimą. Sekret. John Feiza paskaitė pereinamo susirinkimo protokolą, kuris buvo priimtas kaip skaitytas. Frances Jordan davė išdėtininkės ir sekretorės raportą, kuris buvo priimtas.

Į klubą priimti trys nauji nariai: Stanley ir Sophie Adomaitis iš Willow Springs, Ill., ir Thomas Gurskis, Antano sūnus, pereinamo susirinkimą iš klubo išstojusio.

Sekr. John Feiza paskaitė "Vilnies" laikraščio prašymą prisidėti prie vajaus, reikalingo išlaikyti laikraštį. Nariai pritarė ir pažadėjo prisidėti. Buvo aptartas ir "Vilnies" namų stogo perdengimas. Nutarta prisidėti. Povilas Sakalauskas davė \$20.00 auką, o kiti ex-mainieriai sudėjo \$25.00.

Susirinkimą uždarė pirm. John Copin 2:05 val. Kitą susirinkimą nutarta turėti lapkričio 21 d. 12 val. "Vilnies" salėje.

Sekr. John Feiza

M. KANCERIENĖ IŠVYKO Į KALIFORNIJĄ

Millie Kancere-Kancerienė išvyko į Kaliforniją aplankyti savo anūkės Marsha Ann Konig, gyvenančios netoli San Francisco, kur nesenai pasistatė naują namą.

Millie, paviešėjus pas anukę, ketina aplankyti žymesnes Kalifornijoje vietas, taipgi San Francisco ir Los Angeles miestus. Elenutė

NEW VERNON, N. J.

Mirus

Vincui Paulauskui

Reiškiame širdingą užuojautą velonio dukroms Maryan, Anne, Gene, Adèle ir jų šeimoms, broliui Lietuvoje ir kitiems giminėms.

LITERATŪROS DRAUGIJOS 45 KP.
ir NARIAI

ST. PETERSBURG, FLA.

Mirus

Domicelai Vanagas

Reiškiame širdingą užuojautą velionės giminėms, draugams bei pažįstamiems.

LITERATŪROS DRAUGIJOS 45 KP.
ir NARIAI
St. Petersburg, Fla.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Juozo Pavilionio

Spalio 1 d. sukako trys metai nuo to skaudaus įvykio, kai negailėstinga mirtis išplėšė iš gyvųjų tarpo Bessies mylimą vyrą, sūnaus Alberto tėvą, marčios uošvį, taipgi kilnios idėjos draugą.

Velionis buvo ištikimas darbo klasės sūnus, rėmė darbininkišką judėjimą ir pats dalyvavo darbo žmonių kovose už geresnį būvį.

Nors jau trys metai kaip jo nėra mūsų tarpe, bet jo atlikti darbai pasiliko draugų neužmiršti.

AGOTĖLĖ ir PETRAS DRUSEIKAI
JULIJA URMONIENĖ

OMAHA, NEBRASKA

Mirus

Mary Yuškauskas

Reiškiame gilią užuojautą velionės dukrai Ruth (Lou) Wegel, sūnui Algeard (Mary) Yusk, anūkams, anūkėms, proanūkams bei kitiems artimiesiems, giminėms, draugams ir pažįstamiems.

LOUIS DE SCHAAF
NELLE DE SCHAAF
DELLA KENT—Mt. Home, Ark.
DON KENT—Mt. Home, Ark.

MIRĘ LIETUVIAI

Rugsėjo 9 d. mirė Antanas Pe-traitis, sulaukęs 77 metų, gimęs Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 30 metų.

Rugsėjo 11 d. mirė kun. Stanley R. Petrauskas, sulaukęs 77 metų, gimęs Lietuvoje.

Rugsėjo 17 d. mirė Ona Martin-kus-Meizelytė, sulaukusi 88 metų, gimusi Lietuvoje, Darbėnų parapijoje. Amerikoje išgyveno 67 metus.

Rugsėjo 19 d. mirė Josephine Svilainienė-Osinskienė, sulaukusi 83 m., gimusi Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 68 metus.

Rugsėjo 20 d. mirė Vincentas Maknavičius, sulaukęs 83 metų, gimęs Lietuvoje, Vilkaviškio apskr., Gražiškių parapijoje, Šilta-vadžio kaime.

Rugsėjo 21 d. mirė Bronė Morkū-nienė-Valendytė, sulaukusi 94 me-tų, gimusi Lietuvoje, Kėdainių ap-skrityje. Amerikoje išgyveno 31 metus.

Rugsėjo 22 d. mirė Napoleonas Laskauskas, sulaukęs 59 metų, gimęs Lietuvoje.

Rugsėjo 23 d. mirė Eugenijus Petrauskas, sulaukęs 76 metų.

Rugsėjo 24 d. mirė Julija Poška, sulaukusi 91 metų, gimusi Lietuvoje. Amerikoje išgyveno virš 70 metų.

Rugsėjo 24 d. mirė Antanina Vepštienė, sulaukusi 76 metų, gi-musi Lietuvoje, Panevėžyje. Ame-rikoje išgyveno 32 metus.

Rugsėjo 25 d. mirė Liudvika Apolienė-Šimkevičiūtė, sulaukus brandaus amžiaus, gimusi Lietuvoje, Telšių apskr., Rietavo valsč. Amerikoje išgyveno 53 metus.

Rugsėjo 26 d. mirė Ann F. Aukers-Janulytė, sulaukusi 63 me-tų, gimusi Chicago, Ill.

Rugsėjo 27 d. mirė Vincas Bube-lis, sulaukęs 78 metų, gimęs Lietu-voje, Marijampolėje. Amerikoje iš-gyveno 26 metus.

LUCILLE MATUZ LIGONINĖJE

Rugsėjo 20 d. ėmė rimtai nesi-jausti drg. Lucille Matuz. Ji apie tai pranešė savo globėjai Estelle Bogden. Pastaroji nuvežė ligonę į Prebyterian — St. Luke's ligoninę, kur gydytojai nustatė, kad ją ištiko lengvas "stroke". Pradžioje buvo pažeista ligonės kalba, bet greitai pasitaisė. Teko telefonu pasikalbė-ti. Ligonė sakė, kad jaučiasi geriau ir už savaitės kitos, galimas daik-tas, galės grįžti į namus.

Tik prieš savaitę ją aplankiau. Buvo gerai nusiteikusi ir savo gimtadienio proga įteikė "Vilnies" namo remontui \$85, o štai ta nelemta liga suspaudė nuoširdžiąją ir savo laiku daug dirbusią pažan-gos labai pažangietę.

Linkiu mielai Lucille nugalėti ligą ir vėl džiaugtis gyvenimu. **Julija M.**

DOSNI VILNIETĖ

Vargu ar kuris Čikagoje pažan-gus lietuvis nepažįsta Mary Miho-sonok. Retas esti koks parengimas bei suėjimas, kad jos nebūtų. Ne tik ateina, o ir atsineša vieno'cią ar kitokią dovanelę, laikraščiu "Vil-niai" ji irgi dosni.

Šiomis dienomis laikraščio fondui įteikė \$25.00. Tuo pačiu kartu dar ir užprenumeravo laikraštį savo giminaičiui V. Balkevičiui Lietuvoje. Viso įteikė \$40.00. Turint galvoje, kad ji gyvena iš pensijos, tai nemaža suma. **Elenutė**

SKAUDI ŽINIA

Nuoširdžioji pažangių organizaci-jų veikėja ir spaudos rėmėja Jose-phine Sisevičienė gavo liūdną žinią iš Sun City, Arizonos, kad jos mylimas sūnus Bruno Gate labai rimtai serga, ir gydytojai nustojo vilties jo gyvastį išgelbėti.

Reiškiam gilią užuojautą mielai Josephine. **Vilnietė**

NELABAI KAS TEOFILEI MASIENEI

Iš Detroito gavome pranešimą, kad Teofilei Masienei nelabai kas. Kai grįžo iš Čikagos su dukra Stefanija namo, po poros dienų pajuto neapsakomą skausmą deš-nės kojos kulnyje tokį, kad nė žingsnio negali paeiti. Kuo skubiau-siai buvo nuvežta į ligoninę. Gydy-tojai surado, kad kulnyje yra po-trūkis — pulled tendon in the heel.

Po nustatytos diagnozės gydyto-jas davė adatą (shot). Skausmas truputį sumažėjo. Sakė, jog anks-čiau ar vėliau skausmai praeis. Dabar visą laiką sėdi kėdeje ar važinėja vežimėliu. **Elenutė**

KULTŪRIEČIŲ ŽINIAI

Mielos sesės, Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narės, prašau visas atsilankyti į draugijos susirinkimą, kuris įvyks spalio 20 d., 12 val. dieną, "Vilnies" salėje. Reikalų turime įvairių. Pradėjome rudens sezoną, su juo atsiranda naujų darbų. Laukiu visų narių atsilankant. **Sekr. J. Marazienė**

A. JAKIENĖ PERSIKĖLĖ Į NAUJĄ BUTĄ

Nuoširdžioji "Vilnies" rėmėja ir eilės organizacijų narė drg. Alber-tina Jakienė persikėlė į naują butą. Jos ilgų metų drg. Vera Žilinskienė ir sūnus pardavė namą ir pasiren-tavo butą Marquette Parke. Da-bartinis Albertinos Jakienės ir V. Žilinskienės adresas: 6928 So. Rockwell St., Chicago, Ill., 60629. Telefonas 436-8126.

Linkiu abiem draugėm sėkmės naujoje kolonijoje. Prašau nepa-miršti atsilankyti į susirinkimus, kad ir kiek toliau gyvenate. **Senė**

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Juozo Pavilionio

Trys metai sukako spalio 1 d. nuo to skaudaus įvykio, kai negailėstinga mirtis išplėšė iš gyvųjų tarpo Bessies mylimą vyrą, sūnaus Alberto tėvą, marčios Helen uošvį, taipgi kilnios idėjos draugą.

Velionis buvo ištikimas darbo klasės sūnus, rėmė darbinikišką judėjimą ir pats dalyvavo kovose.

Nors jau trys metai kaip jo nėra mūsų tarpe, bet jo atlikti darbai pasiliko draugų neužmiršti.

**SOFIJA BABILIENĖ
FRANK PUODŽIUKAS
MARY TAMPKINS ir sūnus
STANLEY TAMPKINS su šeima**

SUNRISE BEACH, MO.

Mirus

Ann Martin

IR

OAKLAND, CAL.

Kim Luke

Reiškiam užuojautą jų šeimoms, artimiesiems bei kitiems giminėms, draugams ir pažįstamiems.

**EMILY DROBUS, St. Petersburg, Fla.
GUSSIE SENNETT, Ashland, Oregon**

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Williamo Vilkausko

☆☆☆

Rugsėjo 4 d. suėjo 8 metai, kai negailėstinga mirtis iš gyvųjų tarpo atskyrė mano mylimą gyvenimo draugą Williamą.

Jo mirtis buvo skaudus smūgis ne tik vienai man, vaikams bei giminėms, bet ir nariams organizacijų, kuriose velionis daug laiko pašventė ir jose energingai darbavosi.

Liūdėsio apimti visi gerbiame jo šviesu atminimą.

Žmona MARIJONA

Dukters ADELA JUTIS su šeima

ir MERGE su šeima

Sūnus JOHN su šeima

devyni anūkai ir septyni proanūkai

OMAHA, NEBRASKA

Mirus

Mary Yuškauskas

Reiškiam gilią užuojautą velionės dukrai Ruth (Lou) Wegel, sūnui Algeard (Mary) Yusk, anūkams, anūkėms, proanūkams bei kitiems artimiesiems, giminėms, draugams ir pažįstamiems.

E. Sankus

I. Peters

V. Urbickas

E. Bogden

F. Jordan

E. Jordan

M. Wassel

A. Yonik

M. Kirstukas

A. Litvinas

J. Pateckas

LIŪDNOS MIRTIES TREČIOS METINES

Baltraus Kirstuko

Jau praėjo 3 metai, kaip negailėstinga mirtis visiems laikams atskyrė iš mūsų tarpo mylimą dėdę Baltrą Kirstuką. Toji skaudi 1978 m. spalio 25-ji pasiliks mums liūdėsio diena, kurioje sustojo jo jautrioji širdis plakusi.

Mes žinome, kad jokios dejonės jo mums negrąžins, bet atėjus tai skaudžiai dienai, norisi garsiau priminti jo ir mūsų draugams, kad mes liūdime jo netekę.

Lai mielai dėdei bus ramu ilsėtis jo gimtajame krašte Tarybų Lie-tuvoje, Rokiškio rajone, Žiobiškio miestelio kapinėse, šalie jo mylimų tėvelių Petro ir Agotos Kirstukų. Jo kapą lanko artimieji Lietuvoje, o mes gal dar kartą aplankysime asmeniškai.

ONA MASIENĖ ir šeima